

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU FONDA ZA ZAŠTITU DEPOZITA ZA 2019. GODINU

Podgorica, maj 2020.

IZDAVAČ:

Fond za zaštitu depozita
Miljana Vukova b.b.
81000 Podgorica
Tel/Fax: 020 210 466

WEB ADRESA:

www.fzdcg.org

ŠTAMPA:

Click Print, Podgorica

TIRAŽ:

160 primjeraka

SPISAK UPOTRIJEBLJENIH SKRAĆENICA:

CBCG	<i>Centralna banka Crne Gore</i>
EBRD	<i>(European Bank for Reconstruction and Development) Evropska banka za obnovu i razvoj</i>
EFDI	<i>(European Forum of Deposit Insurers) Evropska asocijacija institucija za osiguranje depozita</i>
EC	<i>(European Commission) Evropska komisija</i>
EU	<i>(European Union) Evropska unija</i>
Fond	<i>Fond za zaštitu depozita</i>
FSAP	<i>(Financial Sector Assessment Program) Finansijski sektor za procjene programa</i>
IADI	<i>(International Association of Deposit Insurers) Medjunarodna asocijacija institucija za osiguranje depozita</i>
IADI CP	<i>(International Association of Deposit Insurers Core principles) Osnovni principi</i>
MF	<i>Ministarsvo finansija</i>
MMF	<i>(International Monetary Fund) Medjunarodni monetarni fond</i>
SB	<i>(World bank) Svjetska banka</i>
UO	<i>Upravni odbor</i>
Zakon	<i>Zakon o zaštiti depozita</i>
94/19 EC	<i>Directive 94/19/EC of the European Parliament and of the Council of 30 May 1994 on deposit-guarantee schemes (Direktiva o zaštiti depozita)</i>
2014/49 EC	<i>Directive 2014/49/EC of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on deposit-guarantee schemes (Direktiva o zaštiti depozita)</i>
2014/59 EC	<i>Directive 2014/59/EC of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms (Direktiva o sanaciji kreditnih institucija i investicionih institucija)</i>

SADRŽAJ

SPISAK UPOTRIJEBLJENIH SKRAĆENICA	2
UVODNE NAPOMENE.....	7
1. OSNOVNE INFORMACIJE O ZAŠTITI DEPOZITA.....	9
1.1 . Fond za zaštitu depozita	11
1.2. Usklađivanje zakonodavnog i institucionalnog okvira s pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti sistema osiguranja depozita	12
1.3. Članice Fonda za zaštitu depozita.....	13
2. NIVO I STRUKTURA POJEDNIH KATEGORIJA DEPOZITA	15
2.1. Ukupni depoziti	16
2.2. Depoziti lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita	18
2.3. Depoziti lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita.....	19
2.4. Garantovani depoziti	21
3. IZLOŽENOST FONDA PREMA BANKAMA	27
3.1. Izloženost Fonda prema bankama	28
4. AKTIVNOSTI FONDA U 2019.GODINI	31
4.1. Opšte napomene.....	32
4.2. Investicione aktivnosti i računovodstveni poslovi u 2019. godini	36
4.3. Normativno-pravni poslovi	37
4.4. Ljudski resursi i edukacija zaposlenih	38
4.5. Međunarodna saradnja.....	38
4.6. Ciljevi i zadaci fonda u 2020. Godini	39
4.7. Događaji nakon završetka izvještajnog perioda	40
5. FINANSIJSKO POSLOVOVANJE FONDA U 2019.GODINI.....	41
5.1. Iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha) Fonda na dan 31.12.2019. godine.....	42
5.1.1. UKUPNI PRIHODI FONDA	42
5.1.2. RASHODI FONDA	44
5.2. ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI (Bilans stanja).....	46
5.3. ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU	47
Anex: Prihodi i rashodi za 2018. i 2019. godinu i plan prihoda i rashoda za 2019. i 2020. godinu ..	48

UVODNE NAPOMENE

Kraj 2018. godine obilježen je uvođenjem privremene uprave u dvije banke. Naime, Centralna Banka Crne Gore (u daljem tekstu CBCG) je 07.12.2018. godine donijela Rješenje o uvođenju privremene uprave u INVEST BANCI MONTENEGRO a.d. Podgorica i ATLAS BANCI a.d. Podgorica.

“Rezultati neposredne kontrole pokazali su da su obje banke kritično potkapitalizovane i nesolventne, tako da je doveden u pitanje nastavak njihovog daljeg poslovanja. Utvrđeni koeficijent solventnosti za obje banke bio je ispod jedne polovine Zakonom propisanog, tako da, u skladu sa imperativnom normom Zakona o bankama, a na osnovu nalaza izvršenih neposrednih kontrola, CBCG je dana 07. 12. 2018. godine uvela privremenu upravu u Atlas banci i Invest banci Montenegro i imenovani su privremeni upravnici”¹

Već na početku 2019. godine, na osnovu izvještaja privremenog upravnika Invest banke Montenegro, sa stanjem na 31.12.2018 godine, CBCG konstatuje: “da su koeficijent solventnosti banke, sopstvena sredstva i kapital banke negativni, čime su se u skladu sa Zakonom o bankama stekli uslovi za oduzimanje dozvole za rad banke, dok su se po osnovu Zakona o stečaju i likvidaciji banaka, stekli uslovi za otvaranje stečaja nad bankom”²

Dana 04.01.2019.godine CBCG je dostavila Fondu za zaštitu depozita (u daljem tekstu: Fond) Rješenje, broj 0101-10202-3/2018 o otvaranju stečajnog postupka nad Invest Bankom Montenegro a.d. Podgorica, tako da je u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti depozita (“Službeni list CG” br 44/10, 40/11 i 47/15) istog dana nastupio zaštićeni slučaj.

“U Izvještaju privremenog upravnika o finansijskom stanju i uslovima poslovanja Atlas banke, sa stanjem na dan 31. 12. 2018. godine, navedeno je da bi dokapitalizacijom u iznosu od 22 miliona eura, banka obezbijedila adekvatnu kapitalnu poziciju u skladu sa rizičnim profilom i poboljšala likvidnu poziciju.”³

Iako je bilo naznaka da u datom roku može doći do prodaje banke, nakon isteka roka ostavljenog za dokapitalizaciju od strane akcionara, a kasnije i od strane drugih zainteresovanih lica, konstatovano je da na javni poziv za dokapitalizaciju nije bilo zainteresovanih, te je po okončanju ovih aktivnosti, CBCG 05.04.2019. godine donijela Rješenje, br. 0101-3292-4/2019, o otvaranju stečajnog postupka nad Atlas Bankom, tako da je u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti depozita (“Službeni list CG” br 44/10, 40/11 i 47/15) istog dana nastupio zaštićeni slučaj.

Nastanak ova dva zaštićena slučaja i izrada novog Zakona o zaštiti depozita u najvećoj mjeri su opredijelili aktivnosti Fonda u 2019. godini. Pravovremena i adekvatna intervencija Fonda, doprinijela je očuvanju stabilnosti bankarskog i ukupnog finansijskog sistema i održavanju visokog povjerenja deponenata u bankarski sistem

1 CB CG - Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema 2018

2 CB CG - Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema 2018

3 CB CG - Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema 2018

**OSNOVNE INFORMACIJE
O ZAŠTITI DEPOZITA**

1

1.1 . Fond za zaštitu depozita

Fond za zaštitu depozita osnovan je Zakonom o zaštiti depozita („Sl. list CG“, br. 40/2003) i zvanično je počeo sa radom 18. 11. 2004. godine upisom u registar Zavoda za statistiku Crne Gore. Novim Zakonom o zaštiti depozita („Sl. list CG“, br. 72/19), izvršena su usklađivanja sa Direktivom 2014/49/EU i Direktivom 2014/59/EU. U ostvarivanju nadležnosti Fond: 1) vrši obračun premije; 2) testiranje otpornosti sistema zaštite depozita i finansiranje sanacije kreditnih institucija; 3) investira sredstva Fonda; 4) vrši obračun i isplatu garantovanih depozita; 5) donosi opšte akte za koje je ovlašćen ovim zakonom; 6) vrši druge poslove u skladu sa Zakonom.

Osnovna djelatnost Fonda je ostvarivanje zaštite depozita u bankama i obaveza da pri nastanku zaštićenog slučaja (stečaj banke) isplati deponentima garantovane depozite, do iznosa utvrđenog Zakonom. Banke koje imaju dozvolu za rad CBCG dužne su da na ime zaštite depozita plaćaju Fondu premije pod uslovima i na način utvrđen Zakonom. Zaštita depozita obuhvata depozite položene kod banke prije ili na dan nastanka zaštićenog slučaja. Zaštićeni slučaj nastaje danom donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka nad bankom. Fond garantuje isplatu garantovanih depozita do iznosa od 50.000 eura po deponentu, po banci, bez obzira na broj i visinu iznosa koje taj deponent posjeduje kod banke nad kojom je otvoren stečajni postupak.

Organi Fonda su Upravni odbor i direktor Fonda.

Misija Fonda

Sigurnost depozita u bankama i efikasna i brza isplata garantovanih depozita u slučaju pokretanja stečaja u bilo kojoj banci u Crnoj Gori.

Vizija Fonda

Stabilan finansijski sistem, zasnovan na povjerenju, sigurnosti i zaštiti deponenata.

Ciljevi Fonda

Unapređenje povjerenja deponenata u crnogorski bankarski sistem i zaštita deponenata od gubitka sredstava u slučaju stečaja banke. Navedene ciljeve Fond ostvaruje jasno definisanim obavezama prema deponentima, promovisanjem povjerenja javnosti u sistem zaštite depozita i obezbjeđivanjem sredstava za zaštitu garantovanih depozita.

Upravljanje Fondom

Fondom upravlja Upravni odbor, koji se sastoji od tri člana. Članove UO Fonda imenuje Savjet CBCG, s tim što jednog člana imenuje na prijedlog Ministarstva finansija i jednog na prijedlog Udruženja banaka i finansijskih institucija Crne Gore. U skladu sa Zakonom, UO Fonda održava sjednice najmanje jednom u tri mjeseca.

Pored nadležnosti utvrđenih Zakonom, UO u skladu sa Statutom Fonda donosi unutrašnje opšte akte, razmatra realizaciju aktivnosti, razmatra kvartalno izvještaje o kretanju depozita, razmatra godišnje i polugodišnje izvještaje o investiranju sredstava, odlučuje o pribavljanju nepokretne imovine, utvrđuje način saradnje sa državnim organima, organizacijama i drugim institucijama u Crnoj Gori, utvrđuje način saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama, organizacijama i šemama za zaštitu depozita, odlučuje o prenosu pojedinih ovlašćenja direktoru Fonda i obavlja druge poslove utvrđene Zakonom i Statutom Fonda.

UO u skladu sa Poslovnikom o radu UO Fonda obavještava javnost o svom radu, donijetim odlukama, zaključcima i zauzetim stavovima, kao i o značajnim pitanjima koja su razmatrana, putem saopštenja za javnost koja se objavljuju i na internet stranici Fonda, održavanjem konferencija za štampu, davanjem intervjuua i na drugi pogodan način.

Članovi UO Fonda u toku 2019.godine su:

- Vujačić Dejan, direktor sektora za kontrolu banaka – predsjednik Upravnog odbora od 10.09.2018. godine;
- Ivana Radojičić, savjetnik u Ministarstvu finansija – član Upravnog odbora od 23.07.2019. godine (do 23.07.2019. godine Jovetić Jelena, načelnik u Ministarstvu finansija;) i
- Đoković Nebojša, savjetnik za ekonomska pitanja u Udruženju banaka Crne Gore, član Upravnog odbora od 10.09.2018. godine.

U toku 2019. godine Upravni odbor je održao 8 (osam) sjednica.

Direktora Fonda, na osnovu konkursa, imenuje UO Fonda na period od četiri godine i može biti ponovo imenovan. Direktor Fonda predstavlja i zastupa Fond, rukovodi njegovim radom i odgovoran je za zakonitost poslovanja Fonda. U skladu sa Zakonom, direktor Fonda predlaže Statut Fonda i opšte akte Fonda, predlaže visinu stope za obračun premija, predlaže finansijski plan Fonda, predlaže godišnje finansijske iskaze Fonda sa mišljenjem i izvještajem revizora, predlaže godišnji izvještaj o radu Fonda, predlaže politiku investiranja sredstava, sprovodi odluke Upravnog odbora, odlučuje o investiranju sredstava Fonda do iznosa utvrđenog Statutom Fonda, donosi pojedinačna rješenja deponentima koji nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita, odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Fondu, stara se o korišćenju sredstava za pokrivanje troškova rada Fonda i vrši i druge poslove u skladu sa Zakonom i Statutom Fonda.

Sjedište Fonda je u Podgorici, ulica Miljana Vukova b. b.

Web adresa: www.fzdcg.org i e-mail adresa: fzd@fzdcg.org.

1.2. Usklađivanje zakonodavnog i institucionalnog okvira s pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti sistema osiguranja depozita

U postupku pristupanja Evropskoj uniji Crna Gora je, između ostalog, preuzela obavezu da svoje zakonodavstvo u oblasti finansijskog sistema usaglasi sa Direktivom 2014/49/EU i Direktivom 2014/59/EU. Usaglašavanje sa predmetnim direktivama izvršeno je usvajanjem paketa zakonskih propisa, tj usvajanjem Zakona o kreditnim institucijama, Zakona o sanaciji kreditnih institucija, Zakona o zaštiti depozita i izmjene i dopune Zakona o stečaju i likvidaciji banaka, koji su stupili na snagu početkom 2020.godine. .

U izradi predloga Zakona o zaštiti depozita, kao i pripremi podzakonskih akata koji se donose na osnovu ovog zakona (posebno Metodologije za obračun premije na bazi rizika pojedinačnih kreditnih institucija), značajnu pomoć pružili su konsultanti Svjetske banke (WB).

Pored toga, konsultacije sa članicama EFDI, a koje su članice EU, doprinijele su da predlog Zakona bude u najvećoj mogućoj mjeri usklađen sa direktivama i najboljom praksom.

Skupština Crne Gore dana 2. decembra 2019. godine, donijela je ZAKON O ZAŠTITI DEPOZITA, objavljen u “Službeni list Crne Gore”, br. 072/19 od 26.12.2019.

Novi Zakon je stupio na snagu 03. januara 2020.godine.

Ključne promjene predviđene novim Zakonom su:

- Obračun premije na bazi rizika pojedine kreditne institucije;
- Skraćen rok za početak isplate na 7 radnih dana;
- Povećan nivo garantovanog depozita na 100.000 eura;
- Proširen obim garantovanog depozita – uveden privremeno visoki saldo;
- Fond ima veću samostalnost, odgovornost i nezavisnost kroz sledeće aktivnosti:
 - testiranje otpornosti sistema zaštite depozita na stres;
 - mogućnost učešća u finansiranju sanacije kreditnih institucija.
 - mogućnost zaduživanja kod drugih sistema zaštite depozita država članica.

Novim Zakonom vrši se i usaglašavanje sa Osnovnim principima za efikasan sistem zaštite depozita, izdatim od Međunarodne asocijacije institucija za osiguranje depozita (Core Principles for effective Deposit Insurance Systems, IADI), koje u postupku ocjene usaglašenosti i ispunjavanja preporuka u okviru Financial Sector Assessment Program (u daljem tekstu: FSAP misije) za Crnu Goru iz 2015. godine, primjenjuju Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond.

1.3. Članice Fonda za zaštitu depozita

U crnogorskom finansijskom sistemu, u čijoj strukturi se nalaze banke, mikrokreditne finansijske institucije, osiguravajuća društva, lizing kompanije i druge finansijske institucije, dominantan udio zauzima bankarski sektor. U 2019. godini poslovalo je trinaest banaka (stečaj dvije banke), od čega ih je jedanaest sa većinskim učešćem nerezidenata u kapitalu.

Prvu polovinu 2019. godine obilježilo je uvođenje stečajnog postupka u dvije banke u bankarskom sistemu. Savjet CBCG je, 04.01.2019. godine donio Rješenje o otvaranju stečajnog postupka nad Invest bankom Montenegro A.D. Podgorica i 05.04.2019. godine Rješenje o otvaranju stečajnog postupka nad Atlas bankom A.D. Podgorica.

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti depozita, istog dana, 4.januara i 5.aprila 2019. godine nastupio je zaštićeni slučaj.

Ukupni obračunati garantovani depoziti iznose 112.617.267 eura, (IMB - 22.333.240 eura za 2.677 deponenta, koji imaju garantovani depozit \leq 50.000 eura; Atlas banka 90.284.027 eura za 90.095 deponenta koji imaju garantovani depozit \leq 50.000 eura).

Na dan 31.12.2019. godine isplaćeno je 21.475.374 eura garantovanih depozita Invest banke Montenegro u stečaju za 881 deponenta, odnosno isplaćeno je 96,16 % ukupnih garantovanih depozita i 32,9% deponenta koji imaju garantovani depozit (mali procenat isplate broja deponenta je iz razoga što 51% deponenta, koji imaju garantovani depozit, ima depozit manji od 5 eura i nijesu došli za isplatu).

Na dan 31.12.2019. godine isplaćeno je 80.408.226 eura garantovanih depozita Atlas banke u stečaju za 10.246. deponenta, odnosno isplaćeno je 86,06 % ukupnih garantovanih depozita i 11,37% deponenta koji imaju garantovani depozit (mali procenat isplate broja deponenta je iz razoga što 73,12 % deponenta, koji imaju garantovani depozit, ima depozit manji od 5 eura i nijesu došli za isplatu).

Dana 28.02.2019. godine, Crnogorska komercijalna banka A.D. Podgorica potpisala Ugovor o kupovini 90,55% ukupnog akcijskog kapitala Societe Generale Banke Montenegro A.D. Nakon potpisanog ugovora Societe Generale Banke Montenegro A.D. je promijenila naziv u Podgorička banka A.D. Podgorica.

Na dan 31.12.2019. godine trinaest banaka su bile članice Fonda. Na 31.12.2019. godine depoziti deponovani u svim bankama su zaštićeni crnogorskim sistemom zaštite depozita u skladu sa Zakonom.

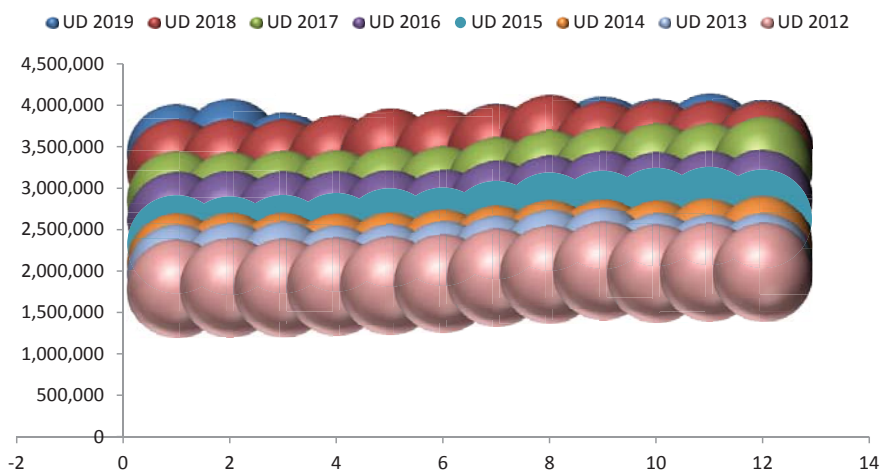
Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 49,32%, a na depozite stanovništva 50,68% ukupnih depozita na kraju posmatranog perioda. Na godišnjem nivou depoziti stanovništva su manji za 3,55%, a depoziti privrede su veći za 5,04% u odnosu na 2018. godinu.

Na dan 31. 12. 2019. godine depoziti koji nijesu pokriveni sistemom osiguranja depozita čine 9,16% ukupnih depozita.

Grafik 1 predstavlja trend kretanja ukupnih depozita, a grafik 1-A trend kretanja garantovanih depozita u periodu od 2012. do 2019. godine.

Grafik 1.

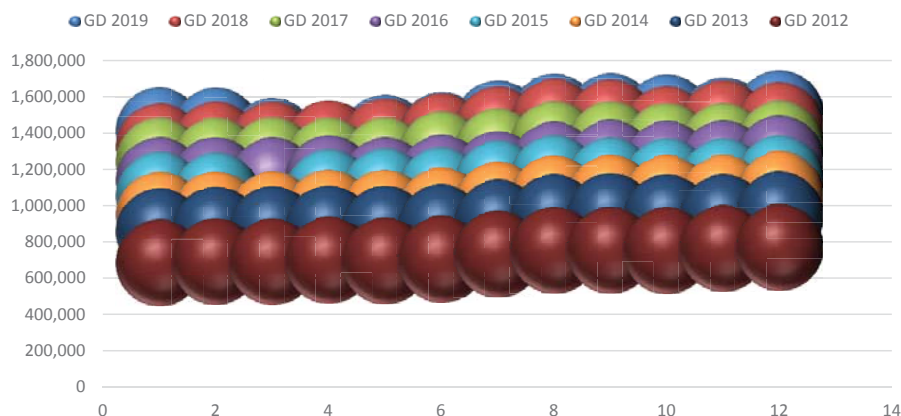
Kretanje ukupnih depozita banaka u periodu od 2012. do 2019. godine (u 000 €)

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Grafik 1-A.

Kretanje garantovanih depozita banaka u periodu od 2013. do 2019. godine (u 000 €)

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

**NIVO I STRUKTURA POJEDNIH
KATEGORIJA DEPOZITA**

2

2.1. Ukupni depoziti

Ukupni depoziti banaka na 31. 12. 2019. godine iznose 3.476.948.875 eura, dok su na 31. 12. 2018. godine ukupni depoziti banaka iznosili 3.461.625.244 eura. U odnosu na kraj prethodne godine, ukupni depoziti banaka povećani su za 0,44% (rast ukupnih depozita u 2018. godini iznosio je 5,84%).

Kada se iz podataka za decembar prethodne godine isključe dvije banke koje nijesu dio statistike za decembar 2019. godine, ukupni depoziti kod banaka u odnosu na kraj prethodne godine na godišnjem nivou zabilježili rast od 258,2 miliona eura ili 8,02%.

Ukupni depoziti banaka su tokom prva dva kvartala imali opadajući trend (-0,68% i -5,08%) usljed stečaja 2 banke, treći kvartal rast od 7,78% i četvrti kvartal neznatan pad od -1,15%.

Tabela 1.

Stanje ukupnih depozita po kvartalima u 2019. godini (u 000 €)

	31. 12. 2018.	31. 03. 2019.	30. 06. 2019.	30. 09. 2019.	31. 12. 2019.
UKUPNO	3.461.625	3.438.117	3.263.383	3.517.230	3.476.949

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Najveći deponenti sredstava u bankama su sektori stanovništva i privrede.

Učešće sredstava deponovanih od strane sektora stanovništva u ukupnim depozitima kod banaka na 31. 12. 2019. godine iznosi 1,74 milijarde eura, odnosno 50,68%, čineći ih time i najznačajnijim deponentima crnogorskog bankarskog sistema. Broj deponenata sektora stanovništva na kraju 2019. godine iznosi 762.932 odnosno 91,84% ukupnog broja deponenata.

Na sektor privrede odnosi se 49,32% ukupnih depozita u bankama, odnosno 1,42 milijardi eura. Broj deponenata sektora privrede na kraju 2019. godine iznosi 65.467, odnosno 7,88% ukupnog broja deponenata.

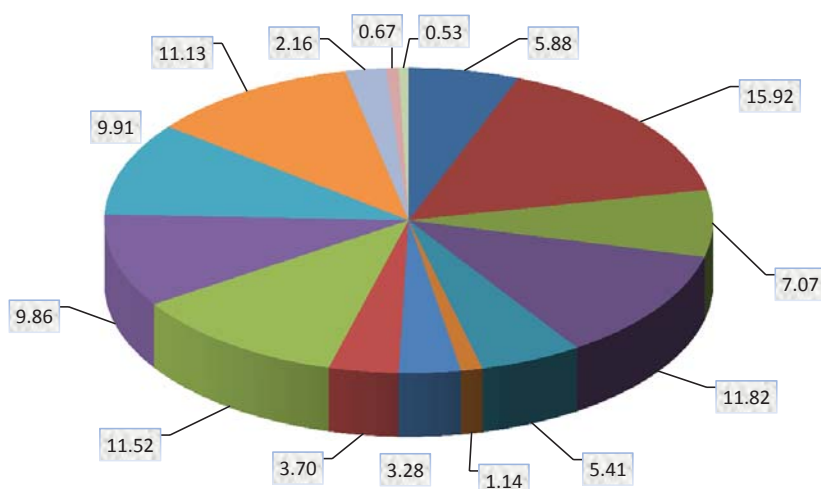
Broj deponenata na kraju 2019. godine iznosi 830.692, odnosno za 6,33% manje u odnosu na kraj 2018. godine, kada je iznosio 886.784 (stečaj dvije banke).

Tendencija smanjenja koncentracije bankarskog sektora je nastavljena i tokom 2019. godine. Od nekada izuzetno koncentrisanog tržišta i dominantne uloge tri najveće banke, danas je situacija vidno promijenjena, a tržište banaka je bliže granici tzv. konkurentnog tržišta (na kraju 2008. godine dvije banke sa najvećim iznosima depozita su imale 60,33%, na kraju 2019. godine dvije banke su imale 30,65 % depozitnog portfolija bankarskog sektora.).

Učešće pojedinih banaka u ukupnom depozitnom portfoliju na kraju 2018. godine i na kraju 2019. godine predstavljeno je graficima 2 i 3.

Grafik 2.

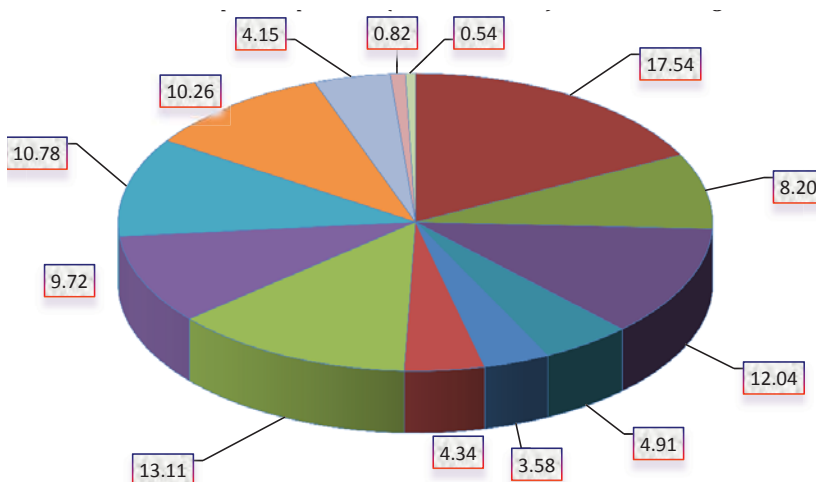
Učešće banaka u ukupnim depozitima (3.461.625.244 €) na 31. 12. 2018. godine

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Grafik3.

Učešće banaka u ukupnim depozitima (3.476.948.875 €) na 31. 12. 2019. godine

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Na kraju 2018. godine najveća banka po veličini ukupnih depozita imala je 15,92% učešća u ukupnim depozitima, na kraju 2019. godine njeno procentualno učešće u ukupnim depozitima je povećano na 17,54%. Druga banka po veličini ukupnih depozita zabilježila je povećanje procentualnog učešća sa 11,82% na 13,11%.

Individualno učešće banaka u ukupnim depozitima kod ostalih banaka je na približno istom nivou na kraju 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine.

2.2. Depoziti lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita

Depoziti lica koja u skladu sa članom 6 stav 2 tačke 1-12 i stav 3 tačke 1-2 Zakona nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita predstavljeni su u tabeli 2, na kraju svakog kvartala u 2019. godini.

Podaci po kvartalima za 2019. godinu ukazuju na sledeće oscilacije ovih depozita tokom godine: povećanje u prvom i drugom kvartalu (5,64% i 4,51%), smanjenje trećem i četvrtom kvartalu (1,56% i 1,57%), tako da su ovi depoziti na kraju 2019. godine u ukupnom iznosu povećani za 6,97% u odnosu na kraj 2018. godine. Broj deponenata koji nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita na kraju 2019. godine iznosi 2.293 odnosno za 6,86% manje u odnosu na kraj 2018. godine (kada je iznosio 2.462).

Tabela 2.

Depoziti lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanih depozita po kvartalima u 2019. godini (u 000 €)

	31. 12. 2018.	31. 03. 2019.	30. 06. 2019.	30. 09. 2019.	31. 12. 2019.
Depoziti lica koja nemaju pravo na isplatu	297.903	314.702	328.891	323.750	318.668
UKUPNI DEPOZITI	3.461.625	3.438.117	3.236.383	3.517.230	3.476.949
% učešća u depozitima	8,61	9,15	10,08	9,20	9,17

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Na dan 31. 12. 2019. godine ova kategorija depozita čini 9,17% ukupnih depozita. Učešće ove kategorije depozita u ukupnim depozitima je neznatno izmijenjeno u odnosu na 31. 12. 2018. godine kada je iznosilo 8,61% ukupnih depozita.

Depoziti državnih organa i organizacija imaju najveće učešće u strukturi depozita lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanih depozita (49,11%).

Učešće depozita finansijskih institucija u ovoj kategoriji depozita iznosi 12,38%, dok učešće depozita pravnih lica koja se bave poslovima osiguranja iznosi 4,38%, a depoziti pravnih lica koja direktno ili indirektno učestvuju sa 5% ili više u kapitalu ili glasačkim pravima u toj banci iznosi 7,55%.

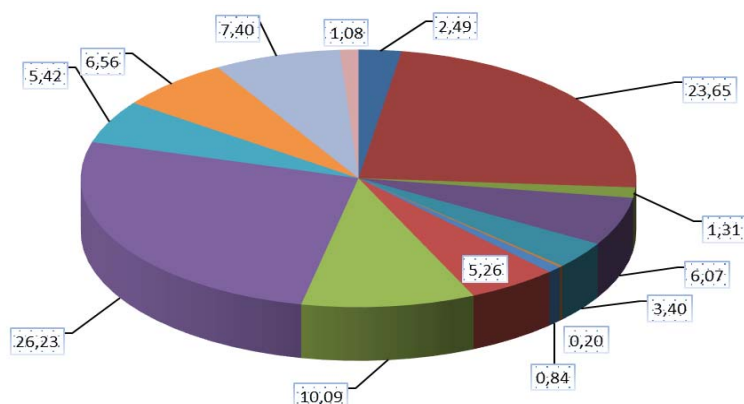
Procentualno povećanje depozita lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita (6,97%) na kraju 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine je rezultat sljedećih promjena:

- depoziti državnih organa i organizacija i organi i organizacije opštine, odnosno drugog oblika lokalne samouprave (smanjenje za 4.89% odnosno 4,5 miliona €);
- depoziti investicionih fondova i društva za upravljanje investicionim fondovima (povećanje za 4.60% odnosno 17 miliona €);
- depoziti imaoća hartija od vrijednosti i drugih finansijskih instrumenata koje je izdala ili čiju isplatu garantuje banka (smanjenje za 1.23% tj. 3,8 miliona €);
- depoziti pravnih lica koja direktno ili indirektno učestvuju sa 5% ili više u kapitalu ili glasačkim pravima u toj banci (smanjenje za 1,44% odnosno 2,8 miliona €);
- depoziti banke, kreditne unije, mikrokreditne finansijske institucije i lica koja obavljaju kreditno garantne poslove (povećanje za 5,20% odnosno 18 miliona €);

Ostale kategorije depozita lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita nijesu imale značajnije promjene na kraju ovog izvještajnog perioda u odnosu na prethodni izvještajni period.

Grafik 4.

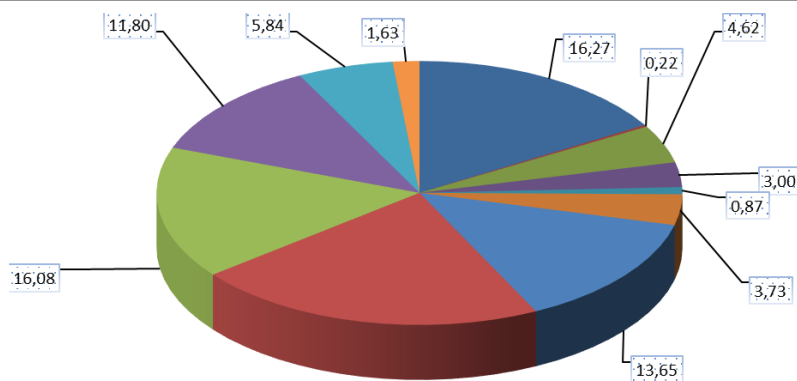
Depoziti lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita po bankama na dan 31. 12. 2018. godine

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Grafik 5.

Depoziti lica koja nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita po bankama na dan 31. 12. 2019. godine

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Kretanje kategorije depozita deponenata koji nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita nema direktnog uticaja na sistem zaštite depozita, ali neophodno je pratiti njihova kretanja sa stanovišta odnosa ukupnih i garantovanih depozita za utvrđivanje metodologije visine stope za obračun redovne premije.

2.3. Depoziti lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita

Svi deponenti čiji depoziti nijesu isključeni u smislu člana 6 stav 2 tačke 1-12 i stav 3 tačke 1-2 Zakona imaju pravo na isplatu garantovanog depozita (Tabela 3).

Depoziti lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita, odnosno, ukupni depoziti fizičkih i pravnih lica koja se uključuju u sistem zaštite depozita na 31. 12. 2019. godine iznose 3.158.281.035 eura, dok su na 31. 12. 2018. godine iznosili 3.163.722.111 eura. Ova kategorija depozita bilježi nezatno smanjenje na godišnjem nivou od 0,17%.

Podaci po kvartalima za 2019. godinu ukazuju na sledeće oscilacije ovih depozita tokom godine: smanjenje u prvom, drugom i četvrtom kvartalu (1,27%, 6,05% i 1,10%), povećanje u trećem kvartalu (8,83%), tako da su ovi depoziti na kraju 2019. godine u ukupnom iznosu neznatno smanjeni za 0,17% u odnosu na kraj 2018. godine.

Tabela 3.

Depoziti lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita (u 000 €)

	UKUPNO	Fizička lica	Pravna lica	FL u % (2/1)	PL u % (3/1)
	1	2	3	4	5
31. 12. 2018.	3.163.722	1.818.190	1.345.532	57,47	42,53
31. 03. 2019.	3.123.415	1.745.145	1.378.270	55,87	44,13
30. 06. 2019.	2.934.492	1.674.140	1.260.352	57,05	42,95
30. 09. 2019.	3.193.480	1.723.582	1.469.898	53,97	46,03
31. 12. 2019.	3.158.281	1.738.233	1.420.048	55,04	44,96
31. 12. 2019 / 31. 12. 2018.	-0,17%	-4,40%	5,54%		
31. 12. 2019 – 31. 12. 2018.	-5.441	-79.957	74.516		

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

U strukturi depozita lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita (koji iznose 90,83% ukupnih depozita) dominiraju depoziti fizičkih lica. Na stanovništvo se odnosi 55,04%, dok depoziti pravnih lica čine 44,96% depozita lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita.

Struktura ovih depozita na kraju 2019. godine nije značajnije promijenjena u odnosu na kraj 2018. godine. Obije kategorije depozita u posmatranom izvještajnom periodu zabilježile su promjene (smanjenje učešća fizičkih lica za 4,40%, odnosno povećanje učešća pravnih lica za 5,54%), tako da je promjena na ukupnom nivou smanjenje 0,17%.

Tabela 3.1.

Broj deponenata koji imaju pravo na isplatu garantovanog depozita

	UKUPNO	Fizička lica	Pravna lica	FL u % (2/1)	PL u % (3/1)
	1	2	3	4	5
31. 12. 2018.	885.626	818.558	67.068	92,43	7,57
31. 03. 2019.	883.149	816.305	66.844	92,43	7,57
30. 06. 2019.	815.445	751.363	64.082	92,14	7,86
30. 09. 2019.	823.153	758.274	64.879	92,12	7,88
31. 12. 2019.	828.399	762.932	65.467	92,10	7,90
31. 12. 2019 / 31. 12. 2018.	-6,46%	-6,80%	-2,39%		
31. 12. 2019 – 31. 12. 2018.	-5.441	-79.957	74.516		

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Broj deponenata koji imaju pravo na isplatu garantovanog depozita u 2019. godini smanjio se na 828.399 (885.626 na kraju 2018. godine), odnosno za 6,46%, pri čemu se broj deponenata fizičkih lica smanjio za 6,80% a broj deponenata pravnih lica za 2,39%.

Na dan 31. 12. 2019. godine 828.399 deponenta imaju pravo na isplatu garantovanih depozita. Od ovog broja deponenata njih 73.383 imaju dospjele obaveze prema banci veće od depozita (ovim deponentima ne bi bio isplaćen garantovani depozit, već bi se njihov depozit

„prebio“ – kompenzovao sa dospjelim obavezama prema banci). U tabeli 3.2. kolona 1 dat je broj deponenata koji imaju depozit veći od dospjelih obaveza prema banci, odnosno broj deponenata kojima bi, u slučaju hipotetičkog uvođenja stečaja u svim bankama, Fond izvršio isplatu garantovanih depozita (755.016 deponenata).

Tabela 3.2.

Broj deponenata koji imaju depozit⁴ veći od dospjelih obaveza prema banci

	UKUPNO	Fizička lica	Pravna lica	FL u % (2/1)	PL u % (3/1)
	1	2	3	4	5
31. 12. 2018.	800.171	738.783	61.388	92.43	7.57
31. 03. 2019.	800.279	736.221	64.058	92.43	7.57
30. 06. 2019.	732.527	670.834	61.693	92.14	7.86
30. 09. 2019.	738.128	675.429	62.699	92.12	7.88
31. 12. 2019.	755.016	691.760	63.256	92.10	7.90
31. 12. 2019. / 31. 12. 2018.	0,94%	0,94%	1,03%		
31. 12. 2019. – 31. 12. 2018.	-45.155	47.023	1.868		

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

2.4. Garantovani depoziti

Garantovani depoziti na dan 31. 12. 2019. godine iznose 1.511.615.831 eura, dok su na dan 31. 12. 2018. godine iznosili 1.466.697.210 eura. U odnosu na kraj prethodne godine ova kategorija depozita je povećana za 3,06%.

Kada se iz podataka za decembar prethodne godine isključe dvije banke koje nijesu dio statistike za decembar 2019. godine, ukupni garantovani depoziti kod banaka u odnosu na kraj prethodne godine na godišnjem nivou zabilježili rast 11,90%.

Skupština Crne Gore je dana 2. decembra 2019. godine usvojila Zakon o zaštiti depozita (“Službeni list Crne Gore”, br. 072/19 od 26.12.2019), koji stupa na snagu 3. januara 2020. godine.

Novim zakonom povećan je nivo zaštite sa 50.000 eura na 100.000 eura. Depoziti koji predstavljaju privremeni visoki saldo zaštićeni su u dodatnom iznosu do 30.000 eura, šest mjeseci nakon knjiženja ili od trenutka kada ti depoziti postanu pravno prenosivi.

Od dana stupanja na snagu novog zakona do pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Fond nastavlja da obračunava i vrši isplatu garantovanog depozita do iznosa od 50.000 eura po deponentu, po banci.

Ukupni garantovani depoziti su tokom 2019. godine imali neujednačene promjene na kvartalnom nivou. U prvom kvartalu 2019. godine su smanjeni (3,97%) u odnosu na zadnji kvartal 2018. godine. U drugom kvartalu ostvareno je neznatno smanjenje (1,25%) u odnosu

4 Garantovani depozit utvrđuje se pojedinačno za svakog deponenta, na način što se ukupna sredstva deponenta po svim njegovim depozitima na dan nastanka zaštićenog slučaja, uključujući i dospjelu kamatu, umanje za iznos dospjelih obaveza tog deponenta prema banci (proizilazi razlika u broju deponenata u Tabeli 3.2. i Tabeli 3.1., jer jedan broj deponenata ima veće dospjele obaveze od depozita).

na prvi kvartal. U trećem kvartalu 2019. godine garantovani depoziti su povećani za 7,40% u odnosu na prethodni kvartal. U četvrtom kvartalu 2019. godine nastavljena je tendencija rasta garantovanih depozita, tako da su neznatno povećani (1,19%) u odnosu na treći kvartal iste godine.

Na dan 31. 12. 2018. godine garantovani depoziti učestvovali su 42,37% u ukupnim depozitima, a na dan 31. 12. 2019. godine čine 43,48% ukupnih depozita. Na dan 31. 12. 2018. godine garantovani depoziti učestvovali su 46,36% u zaštićenim depozitima, a na dan 31. 12. 2019. godine čine 47,86% zaštićenih depozita.

Tabela 4.

Učešće garantovanih depozita u zaštićenim depozitima u 2019. godini (u 000 €)

	31. 12. 2018.	31. 03. 2019.	30. 06. 2019.	30. 09. 2019.	31. 12. 2019.
GARANTOVANI DEPOZITI	1.466.697	1.408.479	1.390.897	1.493.846	1.511.616
ZAŠTIĆENI DEPOZITI	3.163.722	3.123.415	2.934.492	3.193.480	3.158.281
UČEŠĆE GD* u ZD**	46,36%	45,09%	47,40%	46,78%	47,86%

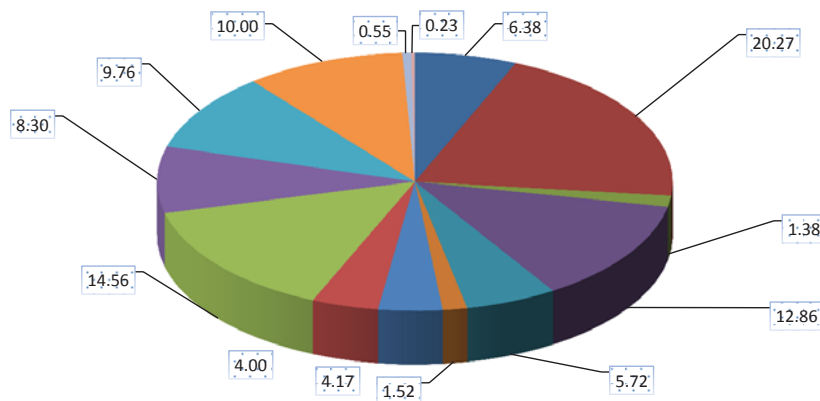
*Izvor: mjesečni izvještaji banaka; *Garantovani depoziti = GD; **Zaštićeni depoziti = ZD

Na dan 31. 12. 2019. godine garantovani depoziti su za 44,9 miliona eura veći od garantovanih depozita na dan 31. 12. 2018. godine što je za 63% manje od porasta u 2018.godini u odnosu na 2017.godinu. (stecaj dvije banke).

Iako su u toku izvještajnog perioda garantovani depoziti povećani, struktura garantovanih depozita po bankama na kraju 2019. godine nije se značajnije promijenila u odnosu na strukturu na kraju 2018. godine.

Grafik 6.

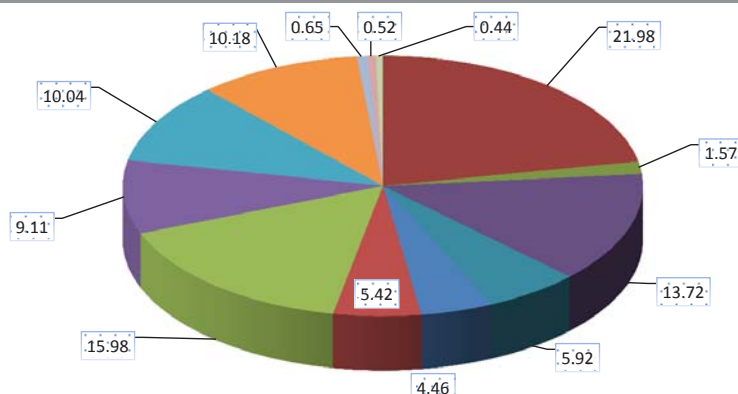
Garantovani depoziti po bankama na dan 31. 12. 2018. godine

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Grafik 7.

Garantovani depoziti po bankama na dan 31. 12. 2019. godine

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Kod dvije banke nalazi se 37,96% ukupnih garantovanih depozita, što predstavlja neznatno povećanje u odnosu na kraj 2018. godine, kada se kod ove dvije banke nalazilo 34,83% ukupnih garantovanih depozita.

Kod banke sa najvećim garantovanim depozitima neznatno je povećan procenat njenog učešća u ukupnim garantovanim depozitima sa 20,27% na 21,98%. Kod druge banke po veličini garantovanih depozita procenat učešća u ukupnim garantovanim depozitima se povećao sa 14,56% na 15,98%, dok se kod treće banke procenat učešća neznatno povećao (sa 12,86% na 13,72%).

Na kraju izvještajnog perioda dvije banke, kod kojih se nalazi 30,65% ukupnih depozita, imaju 37,96% garantovanih depozita.

Tabela 4.1.

Garantovani depoziti (fizička i pravna lica) u 000 €.

	UKUPNO	Fizička lica	Pravna lica	FL u % (2/1)	PL u % (3/1)
	1	2	3	4	5
31. 12. 2018.	1.466.697	1.215.710	250.987	82,89	17,11
31. 03. 2019.	1.408.479	1.168.570	239.910	82,97	17,03
30. 06. 2019.	1.390.897	1.147.148	243.750	82,48	17,52
30. 09. 2019.	1.493.846	1.216.815	277.031	81,46	18,54
31. 12. 2019.	1.511.616	1.248.267	263.348	82,58	17,42
31. 12. 2019 / 31. 12. 2018.	1,03%	1,03%	1,05%		
31. 12. 2019 – 31. 12. 2018.	44.919	32.557	12.362		

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

U odnosu na 31. 12. 2018. godine garantovani depoziti na dan 31. 12. 2019. godine su veći za 1,03% (fizičkih lica 1,03%, a pravnih lica 1,05%).

Tabela 4.2.

Broj deponenata koji imaju pravo na isplatu i broj deponenata koji imaju veći depozit od dospjelih obaveza prema banci, imaju garantovani depozit

	BROJ DEPONENATA KOJI IMAJU PRAVO NA ISPLATU GARANTOVANOG DEPOZITA			BROJ DEPONENATA (NAKON ODUZIMANJA DOSPJELIH OBAVEZA) KOJI IMAJU GARANTOVANI DEPOZIT 50.000 €					
	UKU-PNO	Fizička lica	Pravna lica	UKU-PNO	Fizička lica	Pravna lica	Pokriv-nost %	Pokriv-nost %	Pokriv-nost %
	1	2	3	4	5	6	7 (= 4/1)	8 (= 5/2)	9 (= 6/3)
31. 12. 18.	808.860	745.077	63.783	800.171	738.783	61.388	98,93	99,16	96,25
31. 03. 19.	883.149	816.305	66.844	800.279	736.221	64.058	90,62	90,19	95,83
30. 06. 19.	815.445	751.363	64.082	732.527	670.834	61.693	89,83	89,28	96,27
30. 09. 19.	823.153	758.274	64.879	738.18	675.429	62.699	89,67	89,07	96,64
31. 12. 19.	828.399	762.932	65.467	755.016	691.760	63.256	91,14	90,67	96,62

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Broj deponenata, nakon oduzimanja dospjelih obaveza, koji imaju garantovani depozit iznosi 755.016, što čini 91,14% ukupnog broja deponenata koji imaju pravo na isplatu garantovanog depozita (828.399).

Broj deponenata koji imaju garantovani depozit ≤ 50.000 eura na kraju 2019. godine iznosi 746.375, što čini 98,85% ukupnog broja deponenata koji imaju garantovani depozit (755.016).

Na njih se odnosi 71,42% ukupnih garantovanih depozita (1.079.565.831€) sa sledećom strukturom: 685.638 fizičkih lica ili 99,11% ukupnog broja deponenata fizičkih lica koja imaju pravo na isplatu i 60.737 pravnih lica ili 96,01% ukupnog broja deponenata pravnih lica koja imaju pravo na isplatu.

Broj deponenata koji imaju pravo na isplatu i imaju depozit > 50.000 eura iznosi 8.641, od čega 6.122 fizičkih lica (ili 0,88% ukupnog broja deponenata fizičkih lica koji imaju garantovani depozit) i 2.519 pravnih lica (ili 3,98% ukupnog broja deponenata pravnih lica koja imaju garantovani depozit).

Iz navedenog, 98,85% ukupnog broja deponenata koji imaju pravo na isplatu garantovanog depozita ima depozit ≤ 50.000 eura.

Dakle, od ukupnog broja deponenata koji imaju pravo na isplatu garantovanog depozita 1,14% ima depozit > 50.000 eura. Na njih se odnosi 28,58% ukupnih garantovanih depozita (Tabela 4.3.).

Tabela 4.3.

Garantovani depoziti (fizička i pravna lica) u 000 €.

Stanje na dan: 31. 12. 2019.	Iznos (u 000 €)	Broj de- pone nata	Dospjele obaveze (u 000 €)	Saldo (u 000 €)	Br.depo- nena ta koji imaju GD	% Pokrića
Depoziti	A	B	C	D	E	
Depoziti lica koja imaju pravo na isplatu garantovanih depozita	3.158.281	828.399	14.965	3.154.855	755.016	
Depoziti fizičkih lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita	1.738.233	762.932	3.523	1.737.812	691.760	
Depoziti fizičkih lica ≤50.000 €	942.253	756.760	3.450	942.167	685.638	90,67
Depoziti fizičkih lica >50.000 ≤100.000 €	273.872	4.239	52	273.873	4.212	
Depoziti fizičkih lica >100.000 €	522.108	1.933	20	521.772	1.910	
GARANTOVANI DEPOZITI FIZIČKIH LICA				1.248.267	691.760	
Depoziti pravnih lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita	1.420.048	65.467	11.442	1.417.043	63.256	
Depoziti pravnih lica ≤50.000 €	138.155	62.889	9.388	137.398	60.737	96,62
Depoziti pravnih lica >50.000 ≤100.000 €	72.608	1.017	340	71.870	999	
Depoziti pravnih lica >100.000 €	1.209.285	1.561	1.715	1.207.775	1.520	
GARANTOVANI DEPOZITI PRAVNIH LICA				263.348	63.256	
GARANTOVANI DEPOZITI				1.511.616	755.016	91.14

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka

Ukupni depoziti lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita (zaštićeni depoziti) nakon odbijanja dospjelih obaveza na dan 31. 12. 2019. godine iznose 3.154.854.647 eura, od čega se na zaštićene depozite fizičkih lica odnosi 1.737.812.143 eura ili 55,08%, dok se na zaštićene depozite pravnih lica odnosi 1.417.042.504 eura, ili 44,92%.

Ukupni garantovani depoziti iznose 1.511.615.831 eura, ili 47,91% ukupnih zaštićenih depozita. Na garantovane depozite deponenata koji imaju u bankama do 50.000 eura odnosi se 1.079.565.831 eura ili 71,42% ukupnih garantovanih depozita.

Ukupni garantovani depoziti fizičkih lica iznose 1.248.267.401 eura ili 39,57% ukupno zaštićenih depozita (82,58% ukupnih garantovanih depozita).

Broj deponenata fizičkih lica koji imaju depozit ≤50.000 eura je 685.638 i njihovi depoziti iznose 942.167.401 eura, ili 75,48% ukupnih garantovanih depozita fizičkih lica (54,22% ukupnih zaštićenih depozita fizičkih lica).

Broj deponenata fizičkih lica koji imaju depozit veći od 50.000 eura, a imaju pravo na isplatu garantovanog depozita, iznosi 6.122 i njima bi u slučaju stečaja bilo isplaćeno 306.100.000 eura ili 24,52% ukupnih garantovanih depozita fizičkih lica (17,61% ukupnih zaštićenih depozita fizičkih lica).

Ukupni depoziti pravnih lica koja imaju pravo na isplatu garantovanog depozita nakon odbijanja dospjelih obaveza na dan 31. 12. 2019. godine iznose 1.417.042.504 eura i čine 44,92% ukupno zaštićenih depozita.

Broj deponenata pravnih lica koji imaju depozit ≤ 50.000 eura je 60.737 i njihovi garantovani depoziti iznose 137.398.430 eura ili 52,17% ukupnih garantovanih depozita pravnih lica (9,70% ukupnih zaštićenih depozita pravnih lica).

Broj deponenata pravnih lica koji imaju depozit veći od 50.000 eura, a imaju pravo na isplatu garantovanog depozita, iznosi 2.519 i njima bi, u slučaju stečaja bilo isplaćeno 125.950.000 eura ili 47,82% ukupnih garantovanih depozita pravnih lica (8,89% ukupnih zaštićenih depozita pravnih lica).

Ukupni garantovani depoziti pravnih lica iznose 263.348.430 eura ili 17,42% ukupnih garantovanih depozita (8,35% ukupno zaštićenih depozita).

Kako je sistem osiguranja depozita u osnovi koncipiran da zaštiti male, nesofisticirane deponente (deponenti koji nemaju ili imaju veoma skromna saznanja o upravljanju finansijskim sredstvima), to je ovako visok obuhvat broja deponenata (98,85%), kojima bi u potpunosti bili isplaćeni depoziti, pokazatelj da je i visina garantovanog depozita od 50.000 eura dobro koncipirana i da je u skladu sa ekonomskom snagom deponenata.

U skladu sa Direktivom 2014/49/EC, obavezan nivo garantovanih depozita za zemlje članice EU je 100.000 eura. S obzirom na to da je, procenat pokrivenosti broja deponenata u našem sistemu osiguranja depozita veoma visok, smatramo da je opravdano da se iznos garantovanog depozita zadrži na nivou od 50.000 eura sve do pristupanja Crne Gore EU.

Prosječan iznos garantovanog depozita ⁵			
	31.12.2018.	31.12.2019.	povećanje
Pravna lica	3.935	4.163	5,80 %
Fizička lica	1.632	1.804	10,57 %
UKUPNO	1.813	2.002	10,95 %

⁵ Pokazatelj prosječnog iznosa garantovanog depozita je znatno niži od stvarnog stanja, ovo iz razloga što ima deponenata koji imaju račune u više banaka, sa saldom manjim od jednog eura, i tako se uvećava broj deponenata (kod Atlas banke u stečaju od 90.095 deponenata. 45.002 deponenta imaju depozit manji od 1 €)

**IZLOŽENOST FONDA PREMA
BANKAMA**

3

3.1. Izloženost Fonda prema bankama

Ukupna izloženost Fonda prema bankama predstavlja se koeficijentom pokrivenosti (Coverage ratio), odnosom sredstava Fonda prema ukupnim obavezama Fonda za slučaj hipotetičkog stečaja u svim bankama (sredstva Fonda/ukupni garantovani depoziti).

Sredstva Fonda na 31. 12. 2019. godine iznose 64.502.811 eura, dok garantovani depoziti na 31. 12. 2019. godine iznose 1.511.615.831 eura.

Koeficijent pokrivenosti (Coverage ratio) je međunarodno priznat koeficijent za mjerenje i iskazivanje stepena pokrivenosti garantovanih depozita. Pokrivenost garantovanih depozita sredstvima Fonda na ukupnom nivou na 31. 12. 2019. godine iznosi 4,27% (za garantovani depozit ≤50.000 eura), dok je u prethodnoj godini pokrivenost garantovanih depozita sredstvima Fonda iznosila 7,60% (smanjenje koeficijenta pokrivenosti je rezultat stečaja dvije banke – isplata garantovanih depozita- smanjenje sredstava Fonda).

Izloženost Fonda prema pojedinim bankama (odnos sredstava Fonda prema garantovanim depozitima kod pojedine banke – pokrivenost garantovanih depozita po bankama) na dan 31. 12. 2019. godine dat je u Tabeli 5 i Grafiku 8.

Tabela 5.

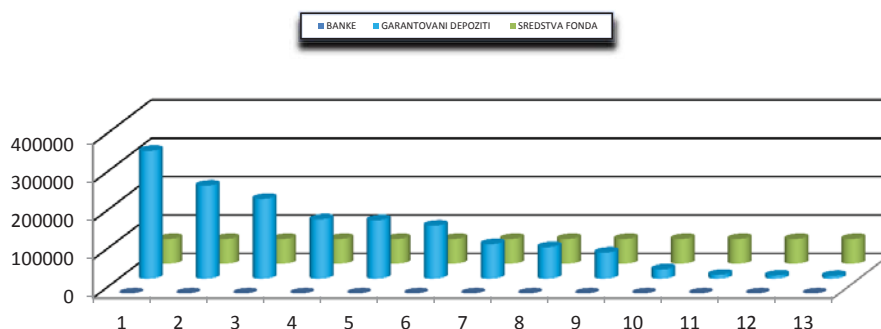
Procenat pokrivenosti garantovanih depozita sredstvima Fonda (u 000 €)

BANKE	GARANTOVANI DEPOZITI	SREDSTVA FONDA	procenat pokriva (%)	Sredstva Fonda sa sredstvima EBRD	Procenat pokriva 1 (%)	Nedostajuća sredstva 1	Nedostajuća sredstva 2
1	2	3	4	5	6	7	8
1	332.183	64.503	19,42	94.503	28,45	<u>267.680</u>	<u>237.680</u>
2	241.592	64.503	26,70	94.503	39,12	<u>177.089</u>	<u>147.089</u>
3	207.405	64.503	31,10	94.503	45,56	<u>142.902</u>	<u>112.902</u>
4	153.888	64.503	41,92	94.503	61,41	<u>89.385</u>	<u>59.385</u>
5	151.840	64.503	42,48	94.503	62,24	<u>87.337</u>	<u>57.337</u>
6	137.716	64.503	46,84	94.503	68,62	<u>73.213</u>	<u>43.213</u>
7	89.456	64.503	72,11	94.503	105,64	<u>24.953</u>	-
8	81.956	64.503	78,70	94.503	115,31	<u>17.453</u>	-
9	67.489	64.503	95,58	94.503	140,03	<u>2.986</u>	-
10	23.723	64.503	271,90	94.503	398,37	-	-
11	9.894	64.503	651,97	94.503	955,19	-	-
12	7.802	64.503	826,73	94.503	1.211,24	-	-
13	6.674	64.503	966,54	94.503	1.416,07	-	-
UKUPNO	1.511.616	64.503	4,27	94.503	6,25	-	-

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka i knjigovodstvo Fonda

Grafik 8.

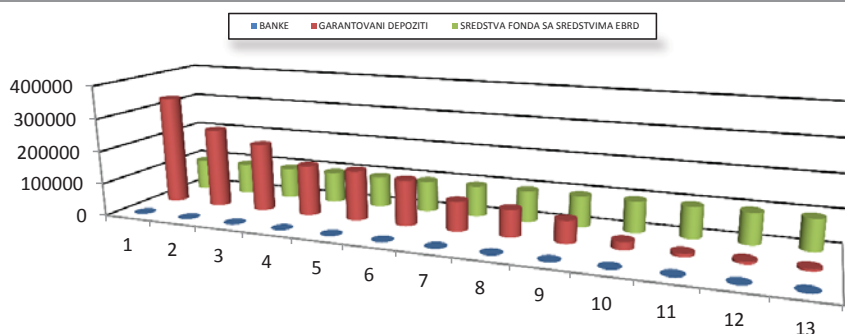
Izloženost Fonda pojedinačno po bankama (bez sredstava EBRD)

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka i knjigovodstvo Fonda

Grafik 8.1.

Izloženost Fonda pojedinačno po bankama (sa sredstvima EBRD)

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka i knjigovodstvo Fonda

U slučaju uvođenja stečajnog postupka, pojedinačno u jednoj od 7 banaka, sredstva Fonda i sredstva obezbijeđena kroz Ugovor o „Stand by“ aranžmanu sa EBRD (ovaj aranžman ističe u novembru 2020. godine) bila bi dovoljna za isplatu garantovanih depozita za sve deponente kod bilo koje od navedenih 7 banaka (predstavljeno u Tabeli 5, kolona **“nedostajuća sredstva 2”**).

Fond bi nedostajuća sredstva obezbijedio iz dodatnih izvora na jedan od načina predviđen Zakonom (naplatom vanredne premije; uzimanjem pozajmice iz budžeta Crne Gore; uzimanjem kredita od stranih banaka i finansijskih institucija i izdavanjem hartija od vrijednosti, ili kombinacijom dva ili više navedenih mogućih izvora).

U skladu sa Zakonom ciljani iznos je najmanje 10% garantovanih depozita. Kada sredstva Fonda (bez donacija) dostignu nivo od 10% garantovanih depozita, UO Fonda može donijeti odluku o smanjenju stope redovne premije, odnosno o privremenom obustavljanju naplate redovne premije.

Ako se sredstva Fonda smanje na manje od 6% iznosa ukupnih garantovanih depozita svih kreditnih institucija, redovna premija će se odrediti na način da se minimalni ciljani nivo može dostići u roku od šest godina.

Fond je u novembru 2019. godine produžio na godinu korišćenje sredstava „Stand by“ aranžmana zaključenog 2010. godine sa EBRD, kojim se za potrebe isplate garantovanih depozita može koristiti 30.000.000 eura u narednoj godini. Sa ovim sredstvima koja, kroz Ugovor o „Stand by“ aranžmanu, EBRD stavlja na raspolaganje Fondu (samo u slučaju nastanka stečaja u nekoj od banaka), koeficijent pokrića iznosi 6,25% (Tabela 6).

Tabela 6.

Koeficijent pokrivenosti garantovanih depozita u sistemu

Garantovani depoziti 31. 12. 2019.	Sredstva Fonda 31. 12. 2019.	% pokrivenosti garantovanih depozita
1	2	2/1
1.511.615.831	64.502. 812 ⁶	4,27%
1.511.615.831	94.502. 812 ⁷	6,25%

*Izvor: mjesečni izvještaji banaka i knjigovodstvo Fonda

6 Sredstva Fonda (od premija, donacija i prihoda od poslovanja Fonda).

7 Sredstva Fonda uvećana za sredstva obezbijeđena kroz kredit sa EBRD (30 miliona eura).

**AKTIVNOSTI FONDA U
2019.GODINI**

4

4.1. Opšte napomene

Aktivnosti Fonda sprovedene u toku 2019. godine realizovane su u tri segmenta:

- prioritet su bile aktivnosti kod nastanka “zaštićenog slučaja”, izvršiti isplatu garantovanih depozita u veoma kratkom roku i na najbolji mogući način za deponente banaka u stečaju.
- drugi značajan dio aktivnosti odnosio se na izradu nacрта Zakona o zaštiti depozita, a sve u cilju harmonizacije sa zakonodavstvom EU. Nakon javne rasprave i usaglašavanja sa Sekretarijatom za zakonodavstvo, Zakon je odobren od strane Evropske komisije i u decembru usvojen u Skupštini Crne Gore.
- Pripreme za izradu Metodologije za obračun premije na bazi rizika, koja je pripremana sa ekspertima Svjetske Banke i koja je u završnoj fazi testiranja.

Pored navedenih aktivnosti Fonda, u izvještajnom periodu realizuju se, u skladu sa Programom rada Fonda za 2019. godinu i Strateškim planom Fonda za period od 2016. godine do 2021. godine i ostali planirani ciljevi i zadaci .

Strateški plan Fonda za period od 2016. do 2021. godine dao je osnovne smjernice dugoročnog razvoja, u skladu sa promjenama koje su se desile ili će se desiti u okruženju i moguće pravce djelovanja, kako bi se postavljeni ciljevi dostigli. Strateški plan istovremeno postaje operativni plan, dok strategije daju smjernice i određuju prioritete dugoročnog razvoja pojedinih djelova. Takođe, ovaj plan daje i okvirni program za donošenje budžeta Fonda u narednom periodu, uključujući i kapitalna ulaganja.

Fond nastavlja realizovanje Plana integriteta koji predstavlja skup mjera pravne i faktičke prirode kojima se sprječavaju i otklanjaju mogući i stvarni rizici koji mogu uticati na zakonito, efikasno, ekonomično, efektivno i profesionalno funkcionisanje Fonda i pogodovati nastanku i razvoju korupcije i ostalih zloupotreba.

Tokom izvještajne godine, kroz saopštenja za javnost, učešće u emisijama obrazovno informativnog sadržaja, intervju u štampi i na radiju, Fond je na prikladan način obavještavao javnost o toku isplate garantovanih depozita i na taj način ispunjavao svoj osnovni cilj, očuvanje stabilnosti bankarskog i finansijskog sistema i značajno doprinio očuvanju povjerenja deponentata u bankarski sistem.

U novembru 2019. godine Aneksom je produžen, za još godinu dana, ugovor o “Stand-by” aranžmanu, koji je potpisan 2010. godine između Fonda i EBRD, uz iste uslove kao iz osnovnog ugovora, s tim da je rok povlačenja sredstava jedna godina, a period otplate 5 (pet) godina. Potpisivanjem ovog Aneksa, dodatno je ojačana finansijska pozicija Fonda, da kod nastanka “zaštićenog slučaja” može intervenirati i isplatiti garantovane depozite, ne samo kod “malih” već i kod srednjih banaka.

INFORMACIJE O TOKU ISPLATE GARANTOVANIH DEPOZITA DEPONENTIMA

Invest banke Montenegro u stečaju i Atlas banke u stečaju

Radi prikaza aktivnosti tokom isplate garantovanih depozita u sledećoj tabeli dajemo podatke o broju pregleda web sajta, broju emailova i telefonskih poziva:

Posjećenost sajta i komunikacija tokom isplate garantovanih depozita

PREGLED SAJTA			KOMUNIKACIJA	
PERIOD	KORISNIKA	PREGLEDA	telefon	email
07.12.2018-27.01.2019	2.017	3.582	627	140
28.01.2019- w23.04.2019	3.646	8.061	1.223	376
24.04.2019 -31.12.2019	3.697	5.682	5.365	1.747
UKUPNO	9.360	17.325	7.215	2.263

1. INVEST BANKA MONTENEGRO – u stečaju

CBCG je 07.12.2018 godine donijela Rješenje o uvođenju privremene uprave u Invest Banci Montenegro A.D. Podgorica i Atlas banci A.D. Podgorica, a 04.01.2019. godine dostavila Fondu Rješenje, broj 0101-10202-3/2018 o otvaranju stečajnog postupka nad Invest bankom Montenegro, tako da je u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti depozita ("Službeni list CG" br 44/10, 40/11 i 47/15) istog dana nastupio zaštićeni slučaj.

U skladu sa Zakonom o zaštiti depozita, Pravilniku o obavještanju deponenata i potencijalnih deponenata o sistemu zaštite depozita, procedurama, smjernicama i uputstvima za postupanje zaposlenih u Fondu kod nastanka zaštićenog slučaja, Fond je istog dana, 04.01.2019. godine, objavio Obavještenje o nastanku zaštićenog slučaja, obavezi Fonda da izvrši isplatu garantovanih depozita, načinu obračuna i visini garantovanog depozita u 4 štampana medija koja se distribuiraju na teritoriji Crne Gore. Ovo obavještenje objavljeno je na sajtu Fonda i dostavljeno je svim crnogorskim televizijskim i radio stanicama i elektronskim portalima. Takođe, u cilju obavještanja o nastanku zaštićenog slučaja, direktor Fonda je gostovao u emisijama koje su se bavile temom isplate garantovanih depozita i na dnevnoj osnovi davao intervju sa ažuriranim podacima raznim televizijskim i radio stanicama.

Sva obavještenja su istovremeno prevedena i na engleski jezik i redovno objavljivana na sajtu Fonda kako bi i nerezidenti deponenti bili blagovremeno obaviješteni.

Zaposleni u Fondu su postupali u skladu sa internim aktima koja jasno definišu postupanje i obaveze zaposlenih u slučaju nastanka stečaja neke od banaka.

Memorandum o saradnji Fonda i Stečajnog upravnika potpisan je 11.01.2019. godine. Memorandumom su jasno definisane obaveze stečajnog upravnika kao i postupanje obje strane u slučaju nastanka zaštićenog slučaja.

Fond je 15.01.2019. godine, obavijestio deponente Invest Banke Montenegro u stečaju i javnost da je nakon sprovedenog postupka Izbora banke isplatioca, odlučio da za isplatu garantovanih depozita odredi sljedeće banke:

- Societe Generale Montenegro A.D. Podgorica;
- Hipotekarna banka A.D. Podgorica;
- NLB banka A.D. Podgorica.

Prije početka isplate, u prostorijama Fonda, organizovana je obuka sa rukovodiocima poslovnica banaka isplatioca i njihovim šalterskim radnicima (oko 70 službenika) i tom prilikom su zaposleni Fonda prezentirali platformu-aplikaciju preko koje se vrši isplata garantovanih depozita uz pojašnjenje sve neophodne dokumentacije koja se zahtijeva od deponenata (fizičkih i pravnih lica). Izvršeno je testiranje komunikacionih linija i povezivanje banaka isplatioca na server Fonda preko kojeg se vrši isplata.

Nakon dobijanja baze podataka, Fond je izvršio obračun iznosa garantovanih depozita i utvrđen je broj deponenata koji imaju pravo na isplatu kao i tačan iznos garantovanog depozita koji treba da se isplati.

Isplata početa 28.01.2019. godine preko 10 poslovnih jedinica izabranih banaka isplatioca.

- **podaci o garantovanim depozitima i toku isplate (IBM)**

Ukupni depoziti iznose 39.867.785,52€ za 2.962 deponenta, **obračunati garantovani depoziti iznose 22.333.240,38€ za 2.922 deponenta**, a ukupne obaveze deponenata prema banci u stečaju iznose 4.373.213,38€ (210 deponenata).

Iznos od 1.063.994,70 € odnosi se na 40 deponenata koji nemaju pravo na isplatu.

U prvom mjesecu isplate, isplaćeno je 14.286.480 € odnosno 63,97 % ukupno obračunatih garantovanih depozita, tako da je spriječen gubitak povjerenja deponenata u poslovanje banaka i odliv depozita iz bankarskog sistema, koji je mogao dovesti do ugrožavanja stabilnosti ne samo bankarskog, već i cjelokupnog finansijskog sistema.

Zaključno sa 31.12.2019. godine isplaćeno je ukupno 21.475.374 € što čini 96,16% od ukupno obračunatog garantovanog depozita odnosno ukupne obaveze Fonda da isplati garantovane depozite.

Na 31.12.2019. godine iz stečajne mase Invest Banke Montenegro u stečaju naplaćeno je **16.300.000€**.

Banke su tokom postupka isplate garantovanih depozita Invest Banke Montenegro u stečaju bile odlično organizovane, brzo i efikasno završavale isplate.

2. ATLAS BANKA – u stečaju

CBCG je 05.04.2019. godine donijela Rješenje, br. 0101-3292-4/2019, o otvaranju stečajnog postupaka nad Atlas bankom A.D. Podgorica, tako da je u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti depozita ("Službeni list CG" br 44/10, 40/11 i 47/15) istog dana nastupio zaštićeni slučaj.

Sprovedena je ista procedura, u smislu postupanja zaposlenih u Fondu i obavještenja cjelokupne javnosti, na isti način koji je opisan u prethodnom slučaju stečaja Invest Banke Montenegro. Isti postupak je sproveden i za izbor banaka koje će vršiti isplatu garantovanih depozita.

Memorandum o saradnji Fonda i Stečajnog upravnika pripremljen i potpisan 09.04.2019. godine. Memorandumom su jasno definisane obaveze stečajnog upravnika kao i postupanje obje strane u slučaju nastanka zaštićenog slučaja.

Fond je 23.04.2019. godine obavijestio deponente Atlas Banke u stečaju i javnost da je nakon sprovedenog postupka izbora banke isplatioca, odlučio da za isplatu garantovanih depozita odredi sledeće banke:

- Crnogorska Komercijalna Banka A.D. Podgorica;
- Hipotekarna Banke A.D. Podgorica;
- NLB Banka A.D. Podgorica;
- Societe Generale Banka Montenegro A.D. Podgorica.

Sa bankama isplatiocima je potpisan Ugovor o regulisanju međusobnih prava i obaveza u skladu sa kojim je bankama, prije početka isplate, uplaćen avans.

Prije početka isplate, u prostorijama Fonda, kao i na nekoliko lokacija južne i sjeverne regije Crne Gore (Budva i Bijelo Polje), organizovana je obuka sa rukovodiocima poslovnica banaka isplatioca i njihovim šalterskim radnicima i tom prilikom su zaposleni Fonda prezentirali platformu-aplikaciju preko koje se vrši isplata garantovanih depozita uz pojašnjenje sve neophodne dokumentacije koja se zahtijeva od deponenata (fizičkih i pravnih lica).

Izvršeno je testiranje komunikacionih linija i povezivanje banaka isplatioca na server Fonda preko kojeg se vrši isplata.

Fond je 23.04.2019. godine objavio u svim štampanim i elektronskim medijima da će isplata početi 24.04.2019. godine preko 75 poslovnih jedinica određenih banaka na tačno određenim lokacijama širom Crne Gore (južna, centralna i sjeverna regija).

- **podaci o garantovanim depozitima i toku isplate (Atlas)**

Ukupni depoziti iznose 186.528.103€ za 93.729 deponenta, **obračunati garantovani depoziti iznose 90.284.027€ za 90.095 deponenta**, a ukupne obaveze deponenata prema banci u stečaju iznose 8.966.350€.

Iznos od 4,9 miliona € odnosi se na za 356 deponenta koji nemaju pravo na isplatu.

U prvom mjesecu isplate, isplaćeno je 60.879.653 € odnosno 67,43 % ukupno obračunatih garantovanih depozita što je sačuvalo povjerenje deponenata u poslovanje banaka i spriječilo odliv depozita iz bankarskog sistema.

Zaključno sa 31.12.2019. godine isplaćeno je ukupno 80.408.226 € što čini 89,05% od ukupno obračunatog garantovanog depozita odnosno ukupne obaveze Fonda da isplati garantovane depozite.

Na 31.12.2019. godine iz stečajne mase Atlas Banke u stečaju naplaćeno je **25.000.000€**.

Prigovori i tužbe

U skladu sa članom 6 Zakona o zaštiti depozita utvrđeno je da 40 deponenta Invest banke Montenegro a.d. i 356 deponenata Atlas banke a.d. nemaju pravo na isplatu banaka i istima su poslata Rješenja o isključenju na koja imaju pravo tužbe Upravnom sudu.

Deponenti Invest banke Montenegro nisu podnijeli nijedan prigovor na isplatu garantovanog depozita, dok su podnijete 4 tužbe Upravnom sudu na Rješenja o isključenju od prava na isplatu garantovanog depozita i postupci su i dalje u toku. Ukupan iznos depozita deponenata koji su podnijeli tužbu iznose 150.178,00 €.

Deponenti Atlas Banke a.d. su Fondu podnijeli 22 prigovora na isplatu garantovanog depozita od kojih su 4 prihvaćena, a 18 odbijeno i 20 tužbi Upravnom sudu na Rješenja o isključenju od prava na isplatu garantovanog depozita i postupci su i dalje u toku. Ukupan iznos depozita deponenata koji su podnijeli tužbu iznose 278.367,43 €.

Do momenta sastavljanja izvještaja, Fond nema informaciju da li je Upravni sud odlučivao o žalbama deponenata. Procjena rukovodstva Fonda je da nema osnova za uspjeh žalbi.

4.2. Investicione aktivnosti i računovodstveni poslovi u 2019. godini

U prvom kvartalu izvještajnog perioda, zbog privremenih mjera a nakon toga i stečaja dvije banke, sva sredstva, koja su se nalazila na računima banaka u inostranstvu, a kojima je CB CG upravljala po osnovu Ugovora o asset menadžmentu, prenesena su na račun Fonda dana 25. aprila 2019. godine.

Imajući u vidu situaciju u crnogorskom bankarskom sistemu i obaveze Fonda za isplatu garantovanih depozita, investicione aktivnosti Fonda su bile minimalne.

a. Investiranje u državne obveznice

Fond za zaštitu depozita je u skladu sa Investicionim politikom, a u okviru 20% od iznosa raspoloživog za ulaganje, u novembru 2016. godine, investirao sredstva u iznosu od 2.200.000,00 eura u dužničke dugoročne hartije od vrijednosti – **državne obveznice**, serije GB1-2016, koje je emitovala Crna Gora, sa prinosom po fiksnoj kamatnoj stopi od 4,0%, godišnje. Isplata kamate u iznosu od 88.000,00 eura se vrši jednom godišnje, a rok dospijanja za isplatu vrijednosti glavnice i godišnje kamate je 16. 11. 2020. godine. Obračunati prihod po ovom osnovu za 2019. godinu je isplaćen u novembru u iznosu od 88.000,00 eura.

b. Investiranje u državne zapise

Fond za zaštitu depozita, shodno Zakonu o zaštiti depozita i Politici investiranja Fonda, samostalno investira dio sredstava od raspoloživih 20% ukupnih sredstava u kratkoročne dis-

kontne hartije od vrijednosti - **državne zapise** koje emituje Crna Gora, čiju prodaju u ime Ministarstva finansija obavlja CB metodom aukcije.

Shodno situaciji, isplati garantovanih depozita, Fond je samo investirao u julu, 18 miliona u kratkoročne diskontne hartije od vrijednosti - **državne zapise**. Obračunati prihod po ovom osnovu za 2019. godinu iznosi od 45.607,00 eura.

4.3. Normativno-pravni poslovi

UO Fonda je u toku 2019. godine održao osam sjednica i usvojio sljedeća akta:

- Odluka o usvajanju Godišnjeg finansijskog izvještaja Fonda za zaštitu depozita za 2018. godinu (finansijski iskazi Fonda za 2018. godinu urađeni su prema MRS);
- Odluka o visini stope za obračun redovne premije i načinu obračuna redovne premije za 2020. godinu (UO Fonda je donio odluku da stopa za obračun redovne premije za 2020. godinu iznosi 0,50% ukupnih depozita banaka – visina stope za obračun premije za 2019. godinu je iznosila 0,50%);
- Pravilnik o načinu sprovođenja hitnih nabavki;
- Uputstvo za postupanje u slučaju nedostatka sredstava za isplatu garantovanih depozita;
- Finansijski plan Fonda za zaštitu depozita za 2020. godinu;
- Program rada Fonda za zaštitu depozita za 2020 godinu.

U toku izvještajne godine UO Fonda je razmatrao i usvojio:

- Predlog Godišnjeg izvještaja o radu Fonda za zaštitu depozita za 2018. godinu (dostavljen Savjetu CBCG na usvajanje);
- Izvještaj nezavisnog spoljnog revizora za 2018. godinu razmatran od strane UO Fonda. Izvještaj je uradila revizorska kuća „Ernest/Jang”d.o.o. Podgorica. Mišljenje nezavisnog, međunarodno priznatog spoljnog revizora je da „finansijski izvještaji odražavaju realno stanje poslovanja Fonda i da su urađeni prema zakonima CG i MRS-a”.

Pored navedenih izvještaja UO Fonda je razmatrao mjesečne i kvartalne izvještaje o kretanju depozita u bankarskom sistemu, stanju sredstava Fonda, ispunjavanju planiranih aktivnosti i investiranju sredstava.

Savjet CBCG je na 46 sjednici od 25.06.2019. usvojio Izvještaj o radu Fonda za zaštitu depozita za 2018 godinu i isti je dostavljen Vladi i Skupštini Crne Gore na razmatranje. Na 131 sjednici od 25.7.2019. Vlada je razmotrila izvještaj o radu Fonda. Skupština Crne Gore je na drugoj sjednici jesenjeg zasijedanja od 21.10.2019. razmotrila izvještaj o radu Fonda.

4.4. Ljudski resursi i edukacija zaposlenih

Sistematizacija poslova i radnih zadataka u Fondu definisana je Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Fondu. Poslovi i zadaci su podijeljeni na: pravne i administrativne poslove, poslove plana i analize, poslove procjene rizika banaka, poslove investiranja sredstava i finansijske i računovodstvene poslove.

Postupci i procedure za korišćenje softvera za isplatu garantovanog depozita detaljno su razrađeni Uputstvom za postupanje zaposlenih kod nastanka “zaštićenog slučaja” što je i primijenjeno kod isplate dvije banke u stečaju.

Zaposlenima je omogućeno da se u okviru kombinovanog programa obuke edukuju putem učešća na seminarima i radionicama koje organizuju međunarodne asocijacije fondova (IADI i EFDI).

Predstavnici Fonda su prisustvovali godišnjoj konferenciji EFDI-ja, godišnjoj konferenciji IADI-ja, i seminarima Evropskog regionalnog komiteta.

Na bazi preporuka FSAP misije i angažovanja SB predstavnici Fonda su nastavili učešće na radnim seminarima i radnim grupama na temu sanacije banaka, uloge sistema osiguranja depozita kao risk-minimizirer i finansiranju sistema osiguranja depozita kroz procjenu rizika banaka.

Na osnovu raspisanog konkursa za imenovanje direktora Fonda, Upravni odbor je na sjednici od 11.02.2019. godine za direktora Fonda, na period od 4 godine, imenovao Predraga Markovića, diplomiranog ekonomistu

Na dan 31. 12. 2019. godine Fond ima sedam zaposlenih.

4.5. Međunarodna saradnja

Kao punopravni član Evropske asocijacije institucija za osiguranje depozita (European Forum of Deposit Insurers - EFDI), koja predstavlja udruženje evropskih fondova na dobrovoljnoj osnovi, a omogućava razmjenu ideja i iskustava o osiguranju depozita u Evropi, Fond je učestvovao na godišnjoj skupštini održanoj u septembru u Sarajevu – Bosna i Hercegovina. Na skupštini su održani sastanci svih radnih grupa kojima su prisustvovali predstavnici Fonda (ERC, PR), a glavne teme su bile novi izazovi u izmijenjenom finansijskom sistemu.

Predstavnici Fonda prisustvo konferencijama koristili su za uspostavljanje kontakata i razmjenu iskustava koja su korišćena u pripremi podzakonskih akata i njihovom usklađivanju sa Direktivom 2014/49 EC.

Istovremeno, predstavnici Fonda nastavljaju aktivno učešće u anketama koje se koriste kao glavne smjernice za harmonizaciju sistema osiguranja depozita u svim zemljama članicama EFDI-a. Ciljevi EFDI-a se ostvaruju razmjenom podataka o stanju finansijskog i bankarskog sektora, učešćem u istraživačkim projektima, unapređenjem regulatornog okvira i prakse, obrazovanjem ekspertskih tijela, razmjenom i edukacijom zaposlenih i slično.

Fond je kao punopravni član Međunarodne asocijacije institucija za osiguranje depozita (International Association of Deposit Insurers - IADI) učestvovao na međunarodnoj konferenciji

Evropskog regionalnog komiteta - ERC, održanoj u oktobru 2019. godine u Istanbulu - Turska. U okviru konferencije IADI je organizovao radionicu-seminar, sa ciljem usaglašenosti lokalnog zakonodavstva sa evropskom regulativom zaštite depozita. Predstavnicima Fonda prezentovali su iskustvo isplate garantovanih depozita. Na konferenciji su prezentacije bile vezane za temu “Šta se promijenilo u sistemu osiguranja depozita od krize”.

Poseban interes zemalja, koje nijesu članice EU, iskazuje se kroz rad Balkanskog foruma – EFDI-ja. Regionalni sastanak za 2019. godinu održan je u Bosni i Hercegovini.

Predstavnicima regionalnih institucija za osiguranje depozita iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Srbije i Crne Gore, koji su prethodno zaključili Memorandum o razumijevanju, razmijenili su mišljenja u vezi sa iskustvima tokom testiranja banaka za isplatu garantovanih depozita, a prezentovano je iskustvo isplate garantovanih depozita u Crnoj Gori i unapređenje podzakonskih akata za isplatu garantovanih depozita.

Zaključak svih učesnika je da se, ovaj vid saradnje nastavi na redovnoj bazi, ne ograničavajući se samo na regionalnu saradnju, nego i kao način za predstavljanje zajedničkih interesa u okviru EFDI-a.

4.6. Ciljevi i zadaci Fonda u 2020. godini

Osnovni ciljevi Fonda definisani su Strateškim planom. Zadaci Fonda u tekućoj godini u najvećoj mjeri su opredijeljeni stupanjem na snagu novog Zakona.

Zakonom su definisani rokovi u kojima je Fond obavezan da pripremi i usvoji podzakonske akte i iste implementira u sistem zaštite depozita.

Najznačajnije promjene u Zakonu odnose se na obračun premije na bazi rizika pojedinačne kreditne institucije i učešće Fonda u finansiranju sanacije kreditnih institucija.

Obaveza usvajanja Metodologije za obračun premije na bazi rizika, predviđena je u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu zakona, a primjena Metodologije će početi od 1 januara 2021 godine.

Ostale promjene u Zakonu odnose se na: povećanje nivoa zaštite sa sadašnjih 50.000 € na 100.000 € danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, skraćivanje roka isplate na 7 radnih dana – tranzicioni period uskladjen sa Direktivom 2014/49 EU, nove forme izvještavanja od strane banaka i izmjene procedura isplate garantovanih depozita u skladu sa novinama u sistemu zaštite depozita.

Imajući u vidu predložena rješenja, uloga Fonda se značajno mijenja. Od pozicije „pay box“, tj. čistog isplatioca garantovanih depozita, Fond dobija novu ulogu u procesu sanacije kreditnih institucija. Ovim učešćem u postupku sanacije može se realno spriječiti nastanak zaštićenog slučaja i gubitka povjerenja deponentata, a istovremeno ojačati finansijska održivost Fonda, kako u kratkom, tako i na duži rok.

Sama mogućnost da u određenim slučajevima Fond može uvesti veću premiju kako bi dostigao ciljani nivo, omogućava Fondu da nesmetano može da funkcioniše i da u svakom trenutku pruža sigurnost deponentima, bankarskom sistemu i cjelokupnom finansijskom sistemu.

Unapređenje institucionalnih kapaciteta Fonda u cilju blagovremene intervencije u momentu nastanka “zaštićenog slučaja” je stalan zadatak Fonda.

4.7. Dogadjaji nakon završetka izvještajnog perioda

Nakon datuma izvještajnog perioda nije bilo događaja koji bi zahtijevali korekcije ili objelodanjanje u finansijskim izvještajima Fonda za period od 1. januara do 31. decembra 2019. godine.

Predsjednik Republike je u skladu sa članom 21 Zakona o zaštiti depozita, odlukom od 3.02.2020 godine imenovao Upravni odbor, tako da je, na dan objavljivanja ovih finansijskih iskaza, Upravni odbor u sledećem sastavu:

Ime i prezime	Pozicija
Vesko Lekić	Predsjednik Upravnog odbora
Mr Branislava Božović	Član,
Dejan Vujačić	Član,
Mr Nebojša Djoković	Član,
Vlastimir Golubović	Član.

Jedan član Upravnog odbora imenovan je na predlog Ministarstva finansija, jedan na predlog Privredne komore Crne Gore, jedan na predlog Udruženja banaka i finansijskih institucija, jedan na predlog Centralne banke i jedan na predlog Predsjednika Republike.

Upravni odbor je u skladu sa članom 28 i članom 60 Zakona o zaštiti depozita, raspisao konkurs za imenovanje direktora Fonda.

Nakon sprovedene procedure, na III sjednici od 03.04.2020 godine, Upravni odbor je donio Odluku da se za direktora Fonda imenuje Predrag Marković, dosadašnji direktor Fonda

U 2020 godini Fond je nastavio sa isplatom garantovanih depozita deponentima banaka u stečaju. Do 15 maja 2020. godine isplaćeno je 102.715.550 € ili 91,17% ukupne obaveze za ove dvije banke (Invest banka Montenegro u stečaju 96,33 % i Atlas banka u stečaju 89,89%.

Iz stečajne mase naplaćeno je dodatnih 4.600.000 € (od IBM - 600.000 € i od Atlas banke – 4.000.000 €), tako da je povrat sredstava na ukupnom nivou iznosio 45.900.000€, odnosno 40,74% (IBM 75,67% i Atlas banka 32,12%).

Takođe, obračunata je i naplaćena prva rata redovne premije u iznosu od 4.384.338,40€ i druga rata redovne premije u iznosu od 4.280.750,54 €, tako da ukupna sredstva na dan sačinjanja izvještaja (15.05.2020.) iznose **76.570.054,85 €**.

Nakon izbijanja epidemije koronavirusa - COVID-19 (u daljem tekstu koronavirus) u martu u Crnoj Gori, Fond je preduzeo neophodne mjere zaštite svojih povjerilaca i zaposlenih, obezbjeđenjem sigurnosti i nesmetanog pružanja usluga. Kako se epidemija koronavirusa i dalje razvija, izazovno je predvidjeti puni obim i trajanje njenih ekonomskih posledica, i posledica po poslovanje. Shodno tome, ove okolnosti mogu predstavljati izazove u poslovanju privrednim subjektima i finansijskim institucijama, velikim dijelom zbog mjera i politika relevantnih državnih organa koje su već primijenjene ili bi se mogle primijeniti u budućnosti.

Jedna od mjera preduzetih, u cilju zaštite deponenata, bankarskog i finansijskog sistema Crne Gore, su pregovori koje Fond, u periodu od marta do juna 2020.godine, vodi sa EBRD-om o novom „Stand by“ aranžmanu, kojim bi se za eventualne potrebe isplate garantovanih depozita obezbijedila nedostajuća sredstva.

Međutim, uzimajući u obzir prirodu aktivnosti Fonda kao i značajan iznos likvidnih sredstava sa kojim Fond raspolaže, rukovodstvo ne očekuje da uticaj koronavirusa značajno poremeti njegove aktivnosti ili utiče na mogućnost kontinuiteta poslovanja u narednom periodu.

**FINANSIJSKO POSLOVANJE
FONDA U 2019.GODINI**

5

5.1. Iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha) Fonda na dan 31.12.2019. godine⁸

5.1.1. UKUPNI PRIHODI FONDA

Ukupno ostvareni prihodi Fonda za 2019. godinu iznose **58.265.629€** i veći su od planiranih za 13,95%, dok su za 246% veći od prihoda ostvarenih u prethodnoj godini koji su iznosili 16.827.009€.

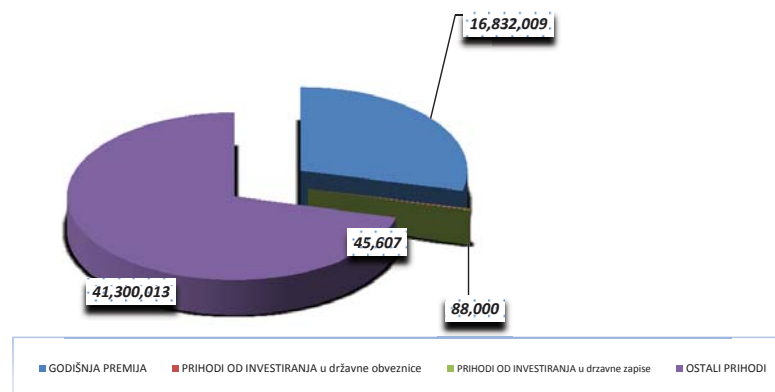
Ukupne ostvarene prihode čine:

- *poslovni prihodi*
- *finansijski prihodi i*
- *ostali prihodi*

5.1.1.1 Poslovni prihodi za 2019. godinu iznose 16.832.009 € i veći su od planiranih za 0,8%, dok su za 1,44% veći od prihoda ostvarenih u prethodnoj godini kada su iznosili 16.593.128 €.

Grafik 14.

Struktura ukupnih prihoda za januar-decembar 2019. godine

5.1.1.2. Najznačajniju stavku poslovnih prihoda čine prihodi po osnovu povraćaja sredstava iz stečajne mase banaka koja je Fond prenio za potrebe isplate garantovanih depozita u 2019 godini.

5.1.1.3. Prihodi od premija iznose **16.832.009 €** i čine 28.9% ukupnih prihoda. Planom prihoda predviđena je godišnja premija u iznosu od 16.700.000, a fakturisana i naplaćena premija za 2019. godinu iznosi **16.832.009€** ili za 0,8% veća od planirane, odnosno 1,44% više u odnosu na prethodnu godinu.

⁸ Pregled prihoda i rashoda za 2018. i 2019. godinu i plan prihoda i rashoda za 2019 i 2020. godinu dat je u ANEXU

5.1.1.4. Finansijski prihodi iznose **133.607 €** i manji su za 22,7% u odnosu na finansijske prihode ostvarene u prethodnoj godini, a odnose se na:

- *Prihode po osnovu investiranja sredstava Fonda i*
- *Ostale finansijske prihode*

5.1.1.4.1. Prihodi od investiranja sredstava Fonda odnose se na:

- **Prihode od investiranja u državne zapise Crne Gore** koji su ostvareni u iznosu od **45.607 €** i ostvareni su u planiranom iznosu, odnosno 46,23% manji u odnosu na prethodnu godinu i **čine** 34,13% finansijskih prihoda. Njihovo smanjenje je rezultat prestanka kupovine državnih zapisa u drugoj polovini izvještajne godine, shodno preporuci CBCG usljed uvođenja stečajnih postupaka u dvije banke.
- **Prihode od kamata na državne obveznice** koji su ostvareni u iznosu od **88.000€**. Fond je učestvovao u kupovini državnih obveznica u novembru 2016. godine u iznosu od 2.200.000 € po fiksnoj kamatnoj stopi od 4% na godišnjem nivou, sa rokom dospijeca na dan 16.11.2020. godine. Isplata drugog kupona je izvršena 16.11.2018. godine u iznosu od 88.000 €. Isplata trećeg kupona izvršena je 16.11.2019 godine u iznosu od 88.000 €.

5.1.1.4.2. Ostali prihodi ostvareni su u iznosu od **41.300.013€** i učestvuju sa 70,89% u ukupnim prihodima i odnose se na uplate po osnovu povraćaja sredstava iz stečajne mase banaka (*Invest Banka Montenegro a.d. Podgorica u stečaju – 16.300.000 € i Atlas Banka a.d. Podgorica u stečaju- 25.000.000 €*) za koje je Fond izvršio isplatu garantovanih depozita.

5.1.2. RASHODI FONDA

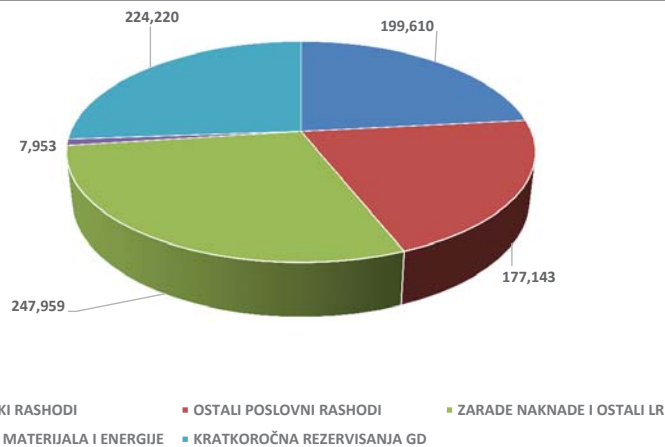
Ukupni rashodi su ostvareni u iznosu od **856.885€**. U prethodnoj godini su bili 113.057.769 jer je primjenom MRS 37 uključena kategorija troškova za kratkoročna rezervisanja, koja se u cjelosti odnosi na isplatu garantovanih depozita u skladu sa obavezama Fonda po osnovu Zakona zbog nastanka zaštićenog slučaja odnosno pokretanja stečajnog postupka u Invest Banci Montenegro A.D. Podgorica i Atlas banci A.D. Podgorica.

Ukupni rashodi Fonda kategorisani su u tri osnovne grupe:

- *finansijski rashodi*
- *troškovi tekućeg poslovanja*
- *troškovi za kratkoročna rezervisanja.*

Grafik 15.

Struktura troškova tekućeg poslovanja na 31.12.2019. godine

* Izvor: knjigovodstveni podaci Fonda

- 5.1.2.1. Finansijski rashodi** su iznosili **199.610 €** i odnose se na kamatu po osnovu kredita EBRD (152.159 €) i kamate po osnovu oročenih depozita (47.451 €) i čine 23,29% ukupnih rashoda a odnose se na:
- 5.1.2.2. Troškovi za kratkoročna rezervisanja** u iznosu od **216.521 €** i odnose se na naknandno utvrđene obaveze za isplatu garantovanih depozita Atlas banke u stečaju i 7.699 € na amortizaciju osnovnih sredstava.
- 5.1.2.3. Poslovne rashode** čine rashodi za zarade, naknade i ostala lična primanja zaposlenih i članova Upravnog odbora Fonda u iznosu od **247.959 €** (bruto zarade zaposlenih u iznosu od 166.957 €; bruto naknade članovima Upravnog odbora u iznosu od 40.560 €); doprinosi na zarade na teret poslodavca u iznosu od 19.107 €, dnevnice i putni troškovi 12.491 € i ostale naknade zarada i ličnih primanja 8.844 €

5.1.2.4. Ostali poslovni rashodi iznose **177.143 €** a odnose se na: troškove za naknadu kupovine državnih zapisa (18.000 €); troškove članarina međunarodnim asocijacijama osiguravača depozita (19.818 €); troškove obrazovanja i usavršavanja (5.023 €); troškove telefona i ptt usluga (8.212 €), troškovi reklamacija po osnovu isplate garantovanih depozita (50.000 €), troškovi zakupa i održavanja (15.247 €) i ostale rashode u iznosu od (60.843 €).

- *Za troškove reklame i propagande planirano je 15.000 €, a utrošeno je 4.921 € za objave u javnim sredstvima informisanja u cilju obavještavanja deponentata o početku i načinu postupka isplate garantovanih depozita za stečaj IBM Banke a.d. u stečaju i Atlas Banke a.d. u stečaju. Ovi troškovi su manji od ostvarenih u prethodnoj godini za 1,6%.*
- *Troškovi materijala i energije (troškovi po osnovu zakupa i održavanja poslovnog prostora, troškove kancelarijskog materijala, troškove goriva) i veći su od ostvarenih u prethodnoj godini za 15,83%, odnosno manji od planiranih za 34,80%.*
- *Troškovi stručnih usluga obuhvataju reviziju finansijskih izvještaja i obrazovanje i usavršavanje i iznose 18.280 € i manji su za 10,84 od ostvarenih u prethodnoj godini, dok su u odnosu na plan manji za 34,72%.*
- *Troškovi reprezentacije ostvoreni su u iznosu od 5.255 € i veći su za 2,71% u odnosu na ostvarene u prethodnoj godini, a manji za 12,42% od planiranih.*
- *Troškovi članarine međunarodnim asocijacijama su u iznosu od 19.818 €, veći su od ostvarenih u 2018. godini za 13,36%, i manji od planiranih za 0,91%.*
- *Troškovi naknada za kupovinu državnih zapisa u iznosu od 18.000€ (uvedeni odlukom MF krajem 2014. godine) i veći su za 27,37% u odnosu na prethodnu godinu, a ostvoreni su u planiranom iznosu.*
- *Troškovi reklamacije po osnovu isplate garantovanih depozita iznose 50.000€ a odnose se na obavezu Fonda da nadoknadi sredstva oštećenom deponentu koja su zloupotrebom isplaćena kod banke isplatioca na licu.*

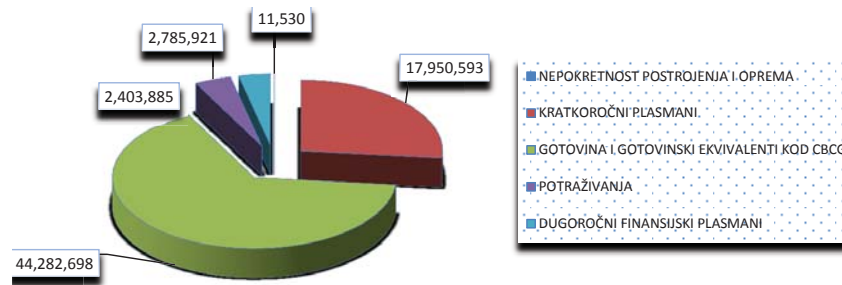
Ostvareni rezultat – **dobitak** za 2019. godinu iznosi **57.408.743 €**.

5.2. ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI (Bilans stanja)

Ukupna Aktiva, odnosno Pasiva Fonda na dan 31.12.2019. godine iznosi **67.434.627 €**. Smanjenje Aktive i Pasive u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu iznosi **44.282.837 €** ili **39,63%**.

Grafik 16.

Struktura aktive bilansa stanja na dan 31.12.2019. godine.

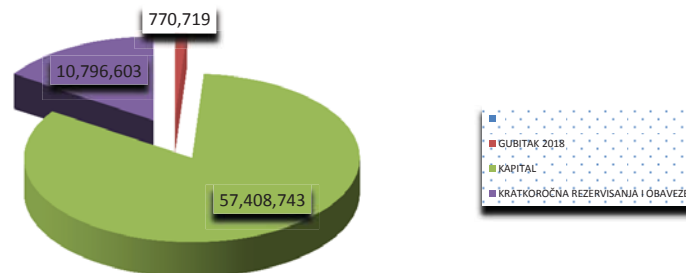

*izvor: knjigovodstveni podaci Fonda

U strukturi ukupne aktive 0,01% iznosi oprema (11.530 €), 4,13% potraživanja (2.785.921€), 3,56 % dugoročni finansijski plasmani 2.403.885€ (državne obveznice-2.200.000€, potraživanja od zaposlenih-203.885€) i 65,66% sredstva koja se nalaze na žiro-računu i blagajni Fonda (44.282.698€).

Grafik 17.

Struktura pasive bilansa stanja na dan 31.12.2019. godine

*izvor: knjigovodstveni podaci Fonda

U strukturi ukupne pasive, kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze iznose ⁹ 10.796.603 € (16,1%) i kapital 57.638.024 € (85,47).

⁹ Ovaj iznos predstavlja obaveze za isplatu garantovanih depozita IBM Banke u stečaju i Atlas banke u stečaju, obaveze prema dobavljačima i obaveze za plaćanje kamate prema EBRD.

5.3. ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

Stanje kapitala – **dobitak** na dan 31.12.2019. godine iznosi **56.638.024 €**.

Anex: Prihodi i rashodi za 2018. i 2019. godinu i plan prihoda i rashoda za 2019. i 2020. godinu

	NAZIV	IZVRŠENO U	PLAN 2019	IZVRŠENO	5/4 %	PLAN ZA
1	2	2018	4	2019	6	2020
1	2	3	4	5	6	7
A.	UKUPNI PRIHODI	16.827.009	51.133.620	58.265.629	113,95	57.638.000
A.1.	POSLOVNI PRIHODI	16.593.128	16.700.000	16.832.009	100,79	17.500.000
A.1.1.	PREMIJA	16.593.128	16.700.000	16.832.009	100,79	17.500.000
A.1.2.	OSTALO					
A.2.	FINANSIJSKI PRIHODI	233.881	34.433.620	41.433.620	120,33	40.138.000
A.2.1.	Kamata na oročena sredstva	-				
A.2.2.	Kamata na državne zapise	84.821	45.607	45.607	100,00	50.000
A.2.3.	kamata na državne obveznice	88.000	88.000	88.000	100,00	88.000
A.2.4.	Kazne i penali	60.000				
A.3.	Ostalo	1.060	34.300.013	41.300.013	120,41	40.000.000
B.	UKUPNI RASHODI	113.057.769	10.626.550	856.886	8,06	2.621.100
B.1.	POSLOVNI RASHODI	112.731.153	10.426.600	657.276	6,30	2.468.600
B.1.1.	tr. MATERIJALA I ENERGIJE	6.867	12.200	16.465	134,96	15.000
B.1.1.1.	tr. Kancelar.	1.476	1.200	1.218	101,50	2.500
B.1.1.2.	tr. Zakupa, Goriva, vode,energije, održavanja	5.391	11.000	15.247	138,61	12.500
B.1.2.	ZARADE, NAKNADE UO I OST LIČ. RASH	220.035	259.400	247.580	95,44	288.600
B.1.2.1.	Bruto zarada	144.961	168.600	166.957	99,03	168.600
B.1.2.1.1.	Neto zarada	95.067	110.000	109.488	99,53	110.000
B.1.2.1.2.	Porez	14.810	18.400	18.106	98,40	18.400
B.1.2.1.3.	Doprinosi	35.084	40.200	39.363	97,92	40.200
B.1.2.2.	DOPRINOSI NA TERET POSLODAVCA	19.459	20.100	19.107	95,06	20.100
B.1.2.3.	NAKNADA ČLANOVIMA UO	35.307	40.700	40.560	99,66	69.900
B.1.2.3.1.	Neto naknada članovima UO	26.151	28.300	28.268	99,89	48.100
B.1.2.3.2.	Porez	3.018	4.000	3.984	99,60	7.700
B.1.2.3.3.	Doprinosi	6.138	8.400	8.308	98,90	14.100
B.1.2.4.	OSTALI LIČNI RASHODI	20.308	30.000	20.956	69,85	30.000
B.1.2.4.1.	Ostali lični rashodi	2.200	7.000	5.690	81,29	3.000
B.1.2.4.2.	Ugovor o djelu	1.179	4.000	2.775	69,38	5.000
B.1.2.4.3.	Dnevnice	4.773	6.000	4.747	79,12	7.000
B.1.2.4.4.	Prevoz na službenom putu	6.885	6.000	2.930	48,83	8.000
B.1.2.4.5.	Smjestaj na službenom putu	5.271	7.000	4.814	68,77	7.000
B.1.3.	AMORTIZACIJA I REZERVISANJA	112.416.020	10.016.000	224.220	2,24	2.017.000
B.1.3.1.	troškovi amortizacije	15.274	16.000	7.699	48,12	17.000
B.1.3.2.	kratkoročna rezervisanja	112.400.746	10.000.000	216.521	2,17	2.000.000
B.1.4.	OSTALI POSLOVNI RASHODI	88.231	139.000	169.011	121,59	148.000
B.1.4.1.	tr. Reklame i propagande	5.000	15.000	3.779	25,19	40.000
B.1.4.2.	tr. Strucnih usluga	20.503	28.000	17.002	60,72	28.000
B.1.4.2.1.	Revizija	5.100	12.000	11.979	99,83	12.000
B.1.4.2.2.	Obrazovanje i usavršavanje	7.578	10.000	5.023	50,23	10.000
A.1.4.2.3.	Sprovođenje ankete	5.236	-			
B.1.4.2.4.	Troškovi licenci i autorskih prava	2.589	6.000		-	6.000
B.1.4.3.	Članarine međunar. asocijacijama	17.482	20.000	19.818	99,09	20.000
B.1.4.4.	tr. PTT usluga	2.785	9.000	8.212	91,24	9.000
B.1.4.5.	tr. Reprerentacije	5.116	6.000	5.255	87,58	6.000
B.1.4.6.	tr. Platnog prometa	3.582	33.000	30.480	92,36	15.000
B.1.4.7.	tr. Reklamacija po osnovu isplate gd.			50.000		
B.1.4.8.	Troškovi naknada za aukcije državnih zapisa	14.132	18.000	18.000	100,00	20.000
B.1.4.9.	Ostali rashodi	19.631	10.000	-	-	10.000
B.1.4.8.1.	Organizacija reg. EFDI konferencije	5.496				
B.1.4.8.2.	Ostali troškovi	14.135	10.000		-	10.000
C.	FINANSIJSKI RASHODI	326.616	199.950	199.610	99,83	152.500
C.1.	Kamata po ugovoru EBRD	152.083	152.500	152.159	99,78	152.500
C.2.	obaveze za kamate na oročena sredstva	174.533	47.450	47.451	100,00	
	UKUPAN REZULTAT	(96.230.760)	40.507.070	57.408.743	141,73	55.016.900

FOND ZA ZAŠTITU DEPOZITA,
PODGORICA

Finansijski iskazi za 2019. godinu

SADRŽAJ

	<u>Strana</u>
Izveštaj nezavisnog revizora	1-3
FINANSIJSKI ISKAZI	
Iskaz o ukupnom rezultatu za godinu koja se završila 31. decembra 2019.	4
Iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31. decembra 2019.	5
Iskaz o promjenama na kapitalu za godinu koja se završila 31. decembra 2019.	6
Iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završila 31. decembra 2019.	7
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE	8-23

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA UPRAVNOM ODBORU FONDA ZA ZAŠTITU DEPOZITA, PODGORICA

Izveštaj o reviziji finansijskih iskaza

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih iskaza Fonda za zaštitu depozita, Podgorica (u daljem tekstu: „Fond“), koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31. decembar 2019. godine i Iskaz o ukupnom rezultatu, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, i napomene uz finansijske iskaze koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, finansijski iskazi prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Fonda na dan 31. decembra 2019. godine i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu i računovodstvenim propisima u Crnoj Gori.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa standardima revizije (ISA) primjenljivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku ovog izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza. Mi smo nezavisni u odnosu na Fond u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i računovodstvenim propisima u Crnoj Gori, kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Fonda da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Fond ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Fonda.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed prevarne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Kao dio revizije u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih uslijed prevarne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevarne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale uslijed greške, zato što prevarna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom iskazu skrenemo pažnju na povezana objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma iskaza revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.
- Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

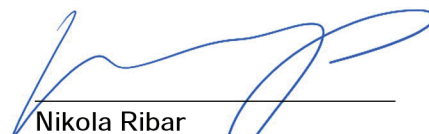
Iskaz o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Izvršili smo pregled godišnjeg izvještaja menadžmenta Fonda. Rukovodstvo Fonda je odgovorno za pripremanje godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa propisima Crne Gore. Naša odgovornost je da ocijenimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta usklađen sa godišnjim finansijskim iskazima za istu poslovnu godinu. Naše procedure u vezi godišnjeg izvještaja menadžmenta su bile ograničene na procjenjivanje da li su računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izvještaju menadžmenta usklađene sa godišnjim finansijskim iskazima i nijesu uključivale pregled ostalih informacija prikazanih u godišnjem izvještaju menadžmenta koje proističu iz nerevidiranih finansijskih ili drugih evidencija. Po našem mišljenju računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izvještaju menadžmenta su usklađene, po svim materijalno značajnim aspektima, sa finansijskim iskazima Fonda za godinu koja se završila 31. decembra 2019.

Podgorica, 29. maj 2020. godine

Danijela Mirković
Partner

Nikola Ribar
Ovlašćeni revizor

Ernst & Young Montenegro d.o.o.
Podgorica, Crna Gora

FOND ZA ZAŠTITU DEPOZITA, PODGORICA

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2019.

U hiljadama EUR

Pozicija	Napomena	Tekuća 2019. godina	Prethodna 2018. godina
I. POSLOVNI PRIHODI		16.832.009	16.594.179
Prihodi od prodaje	4	16.832.009	16.593.128
Ostali poslovni prihodi		-	1.051
II. POSLOVNI RASHODI		(657.276)	(112.731.153)
Troškovi materijala	5	(7.954)	(6.867)
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	6	(247.959)	(220.035)
Troškovi amortizacije i rezervisanja	7	(224.220)	(112.416.020)
Ostali poslovni rashodi	8	(177.143)	(88.229)
A. POSLOVNI REZULTAT		16.174.733	(96.136.974)
Finansijski prihodi	9	133.607	172.830
Finansijski rashodi	10	(199.610)	(326.616)
B. FINANSIJSKI REZULTAT		(66.003)	(153.786)
I Ostali prihodi	11	41.300.013	60.000
II Ostali rashodi		-	-
C. REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI		41.300.013	60.000
D. REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA		57.408.743	(96.230.760)
H. PORESKI RASHOD PERIODA		-	-
Poreski rashod perioda		-	-
Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda		-	-
I. NETO REZULTAT		57.408.743	(96.230.760)

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Priloženi finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Upravnog odbora Fonda na dan 28.05.2020. godine i potpisani su u ime rukovodstva Fonda od strane:

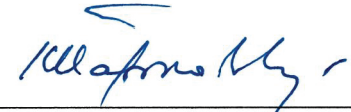
Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Izvršni direktor

(Slavica Žarić)

(Predrag Marković)

FOND ZA ZAŠTITU DEPOZITA, PODGORICA

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA NA DAN 31. DECEMBRA 2019.

U hiljadama EUR

Pozicija	Napomena	31. decembar 2019. godine	31. decembar 2018. godine
AKTIVA			
A. STALNA IMOVINA			
		2.415.415	2.428.241
Nematerijalna imovina	12	166	166
Nekretnine, postrojenja i oprema	13	11.364	11.366
Ostali dugoročni finansijski plasmani	14	2.403.885	2.416.709
		65.019.212	109.289.223
B. OBRTNA SREDSTVA			
Potraživanja	15	2.785.921	23.971
Kratkoročni finansijski plasmani	16	17.950.593	-
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	17	44.282.698	109.265.252
		67.434.627	111.717.464
PASIVA			
C. KAPITAL			
		56.638.024	(770.719)
Osnovni kapital	18	95.460.041	95.460.041
Neraspoređena dobit		57.408.743	-
Akumulirani gubitak		(96.230.760)	(96.230.760)
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE			
		10.796.603	112.488.183
Obaveze iz poslovanja	19	10.735.666	1.628
Ostale kratkoročne obaveze i PVR	20	60.937	85.808
Obaveze po osnovu PDV i ostalih javnih prihoda		-	-
Kratkoročna rezervisanja	21	-	112.400.746
		67.434.627	111.717.464

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Priloženi finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Upravnog odbora Fonda na dan 28.05.2020. godine i potpisani su u ime rukovodstva Fonda od strane:

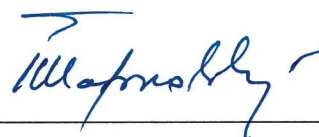
Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Izvršni direktor

(Slavica Žarić)

(Predrag Marković)

FOND ZA ZAŠTITU DEPOZITA, PODGORICA

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA NA DAN 31. DECEMBRA 2019.

U hiljadama EUR	Osnovni kapital	Neraspoređena dobit	Gubitak	Ukupno
Stanje na dan, 1. januar 2018. godine	81.118.308	14.341.733	-	95.460.041
Prenos	14.341.733	(14.341.733)	-	-
Neto promjene u 2018. godini	-	-	(96.230.760)	(96.230.760)
Stanje na dan, 31. decembar 2018. godine	95.460.041	-	(96.230.760)	(770.719)
Prenos	-	-	-	-
Neto promjene u 2019. godini	-	57.408.743	-	57.408.743
Stanje na dan, 31. decembar 2019. godine	95.460.041	57.408.743	(96.230.760)	56.638.024

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Priloženi finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Upravnog odbora Fonda na dan 28.05.2020. godine i potpisani su u ime rukovodstva Fonda od strane:

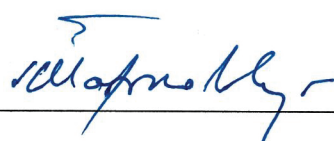
Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih iskaza

Izvršni direktor

 (Slavica Žarić)

 (Predrag Marković)

FOND ZA ZAŠTITU DEPOZITA, PODGORICA

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA NA DAN 31. DECEMBRA 2019.

U hiljadama EUR	2019.	2018.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	58.132.022	16.654.188
Prilivi od prodaje i primljeni avansi	16.832.009	16.593.128
Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	-	1.060
Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	41.300.013	60.000
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(105.257.110)	(646.217)
Isplata garantovanih depozita i dati avansi za isplatu	(104.600.000)	-
Isplate dobavljačima i dati avansi	(184.643)	(94.000)
Odlivi po osnovu zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	(247.959)	(220.035)
Plaćene kamate	(224.508)	(332.182)
Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	-	-
III Neto prilivi iz poslovnih aktivnosti	(47.125.088)	16.007.970
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	88.000	15.507.677
Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	88.000	246.412
Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	-	15.261.265
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(17.945.466)	(459)
Odliv po osnovu kupovine nekretnina, postrojenja i opreme	(7.697)	(459)
Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	(17.937.769)	-
III. Neto prilivi (odlivi) iz aktivnosti investiranja	(17.857.466)	15.507.218
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
III. Neto priliv iz aktivnosti finansiranja	-	-
NETO TOK GOTOVINE	(64.982.554)	31.515.189
Gotovina na početku izvještajnog perioda	109.265.252	77.750.063
Gotovina na kraju izvještajnog perioda	44.282.698	109.265.252

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Priloženi finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Upravnog odbora Fonda na dan 28.05.2020. godine i potpisani su u ime rukovodstva Fonda od strane:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Izvršni direktor

(Slavica Žarić)

(Predrag Marković)

1. OPŠTE INFORMACIJE O FONDU

Fond za zaštitu depozita, Podgorica (u daljem tekstu „Fond”) osnovan je u skladu sa Zakonom o zaštiti depozita („Sl. list CG”, br. 40/2003) i zvanično je počeo sa radom 18. novembra 2004. godine upisom u registar Zavoda za statistiku Crne Gore. Zakonom o zaštiti depozita (Sl. list CG br. 44/10, 40/11 i 47/15, 72/19), izvršena su dalja usklađivanja sa Direktivom EU 94/19 EC (povećanje nivoa zaštite sa EUR 5.000 na EUR 50.000, kao i skraćenje rokova isplate garantovanih depozita sa 90 na 20 dana), a takođe izvršeno je razdvajanje upravljačke i rukovodne funkcije samog Fonda i to tako što su organi Fonda podijeljeni na Upravni odbor i direktora Fonda. Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti depozita (Sl. list CG br. 72/19) ovaj rok je dodatno skraćen na 7 dana.

Poslovne banke, koje imaju licencu Centralne banke Crne Gore, su dužne da, na ime zaštite depozita, plaćaju Fondu premije pod uslovima i na način utvrđenim Zakonom o zaštiti depozita.

Osnovna djelatnost Fonda je da ostvaruje zaštitu depozita u bankama i obavezan je da pri nastanku slučaja (tzv. „zaštićeni slučaj”) u kojem se vrši isplata garantovanih depozita isplati garantovane depozite, kao što se zahtijeva prema Zakonu o zaštiti depozita. Zaštita depozita obuhvata depozite položene kod banke prije ili na dan nastanka zaštićenog slučaja. Zaštićeni slučaj nastaje danom donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka nad bankom. Počev od 1. januara 2013. godine, Fond će vršiti isplatu garantovanih do iznosa od EUR 50.000 po deponentu, bez obzira na broj i visinu iznosa koje taj deponent posjeduje kod banke nad kojom je otvoren stečajni postupak. U prelaznom periodu od 1. januara do 31. decembra 2011. godine taj iznos je iznosio EUR 20.000, odnosno od 1. januara do 31. decembra 2012. godine EUR 35.000.

Sjedište Fonda je u Podgorici, Ulica Miljana Vukova bb.

Na dan 31. decembra 2019. godine, Fond ima sedam zaposlenih (31. decembra 2018. godine sedam zaposlenih).

Članovi Upravnog odbora Fonda

Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) imenuje Upravni odbor od tri člana. Jednog člana Upravnog odbora na predlog Ministarstva finansija, a jednog na predlog Udruženja banaka i finansijskih institucija.

Članovi UO Fonda u toku 2019. godine su:

- Vujačić Dejan, direktor sektora za kontrolu banaka – predsjednik Upravnog odbora od 10.09.2018. godine;
- Ivana Radojičić, načelnik u Ministarstvu finansija – član Upravnog odbora od 23.07.2019. godine (do 23.07.2019. godine Jovetić Jelena, načelnik u Ministarstvu finansija) i
- Đoković Nebojša, savjetnik za ekonomska pitanja u UBCG, član Upravnog odbora od 10.09.2018. godine.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Fond ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja statutarne finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG”, br. 52/16) i Pravilniku o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Sl. list CG”, br. 5/2011, Sl. list CG, br. 52/2016).

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza (nastavak)

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine. Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Fonda, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Fond je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivao računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

2.2. Zvanična valuta izvještavanja

Finansijski iskazi prezentovani su u eurima (EUR) - zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva, i sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2.3. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Fonda korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene korisnog vijeka upotrebe opreme.

2.4. Načelo stalnosti poslovanja

Priloženi finansijski iskazi za 2019. godinu sastavljeni su uz pretpostavku njegovog kontinuiranog nastavka poslovanja i ne sadrže korekcije, koje bi eventualno bile potrebne ukoliko Fond ne bude u mogućnosti da nastavi sa poslovanjem u skladu sa konceptom stalnosti poslovanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih finansijskih iskaza su navedene u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

3.1 Priznavanje prihoda

3.1.1. Prihodi od premija za zaštitu depozita

Prihodi od premija za zaštitu depozita predstavljaju sredstva koja su poslovne banke u Crnoj Gori u obavezi da uplate Fondu u skladu sa Zakonom o zaštiti depozita („Sl. list CG“, br. 44/10, 40/11 i 47/15, 72/19) i Odluci o visini stope za obračun redovne premije i načinu obračuna redovne premije koju banke plaćaju Fondu („Sl. list CG“ br. 66/19).

Prihodi od premija za zaštitu depozita Fonda obezbjeđuju se iz:

- početnih premija;
- redovne premije.

Banka kojoj je izdata dozvola za rad od strane Centralne banke Crne Gore dužna je da, prije početka obavljanja djelatnosti, na račun Fonda uplati početnu premiju u iznosu EUR 50.000.

Banke su dužne da godišnje premije za zaštitu depozita uplaćuju Fondu u ratama tromjesečno, odnosno kroz redovnu premiju, s tim da se početak tromjesečja računa od prvog dana januara, aprila, jula i oktobra tekuće godine. Osnovicu za obračun redovne premije čini prosjek ukupnih depozita banke posljednjeg dana svakog mjeseca u prethodnom tromjesečju. Stopa za obračun redovne premije ne može biti viša od 0,5%. Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti depozita iz jula 2015. godine ova stopa ne može biti viša od 0,8%. Odluka o visini stope za obračun redovne premije i načinu obračuna donosi Upravni odbor, po pravilu do kraja novembra tekuće godine za narednu. Banke su dužne da redovnu premiju plaćaju početkom tromjesečja za tekuće tromjesečje, najkasnije u roku od osam dana od dana prijema fakture Fonda.

Fond je u toku 2019. godine obračunavao godišnju premiju. Visina stope godišnje premije utvrđuje se za svaku poslovnu godinu i objavljuje se u Službenom listu Crne Gore.

Odlukom o utvrđivanju visine redovne premije, Upravni odbor može utvrditi različite visine premije prema rejtingu i stepenu rizičnosti poslovanja pojedinih banaka (diferencirane premije).

Kada sredstva Fonda dostignu nivo od 10% garantovanih depozita, Upravni odbor Fonda može donijeti odluku o smanjenju stope redovne premije, odnosno privremeno obustaviti naplatu redovne premije.

3.1.2. Prihodi od tehničke i finansijske pomoći Centralne Banke Crne Gore

Prihodi po osnovu tehničke pomoći Centralne banke Crne Gore predstavljaju novčana sredstva bespovratno odobrena Fondu u cilju privremenog finansiranja njegovog poslovanja. Primljena sredstva priznaju se kao prihod na sistematskoj i racionalnoj osnovi tokom perioda, u iznosu neophodnom da se pokriju troškovi redovnog poslovanja. Prihodima iskazanim u iskazu o ukupnom rezultatu u tekućem periodu sučeljavaju se njima pripadajući troškovi.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2 Naknade zaposlenima

3.2.1. Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Fond je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih.

Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Fond je, takođe, obavezan da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

3.2.2. Obaveze po osnovu otpremnina

Sadašnja vrijednost ostalih budućih obaveza po Opštem kolektivnom ugovoru kao što su otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova, po procjeni rukovodstva Fonda nema materijalno značajnog efekta na finansijske iskaze posmatrane u cjelini i zbog toga u ovim finansijskim iskazima nijesu izvršena rezervisanja po osnovu beneficija zaposlenih.

3.3 Pozitivne i negativne kursne razlike

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunata u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan iskaza o finansijskoj poziciji objavljenih od strane Centralne banke Crne Gore.

Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret iskaza o ukupnom rezultatu.

3.4 Porezi

Prije izmjena Zakona o zaštiti depozita iz jula 2015. godine, Fond je bio oslobođen plaćanja poreza, dažbina i taksi pri obavljanju poslova zaštite depozita. Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti depozita iz jula 2015. godine Fond je poreski obveznik u skladu sa Zakonom. Fond je obavezan da plaća poreze i doprinose na zarade zaposlenih u skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori. U skladu sa Članom 6. Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list CG", br. 65/01 od 31.12.2001., 12/02 od 15.03.2002., 80/04 od 29.12.2004., Sl. list CG", br. 40/08 od 27.06.2008., 86/09 od 25.12.2009., 40/11 od 08.08.2011., 14/12 od 07.03.2012., 61/13 od 30.12.2013. godine) koji je Lex specialis, javni fondovi su oslobođeni plaćanja poreza na dobit.

3.5 Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti i odnose se na kupljene softvere. Nabavnu vrijednost nematerijalnih ulaganja čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za sve troškove dovođenja navedenih ulaganja u stanje funkcionalne upotrebljivosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6 Nekretnine, postrojenja i oprema

Oprema se evidentira po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupnu akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne ukupne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene djelova opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti opreme ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti.

Troškovi tekućeg održavanja i opravki priznaju se kao rashod perioda. Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje opreme, iskazuju se u iskazu o ukupnom rezultatu kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

3.7 Amortizacija

Amortizacija nematerijalnih ulaganja i opreme obračunava se na nabavnu vrijednost, primjenom proporcionalnog metoda u cilju otpisa u toku njihovog korisnog vijeka trajanja.

Primijenjene stope amortizacije su sljedeće:

<u>Glavne grupe sredstava</u>	<u>Stopa (%)</u>
Licence za korišćenje softvera	20,00%
Računari i računarska oprema	20,00 – 33,33%
Tehnička oprema	12,50 – 20,00%
Kancelarijski namještaj	10,00 – 12,50%

3.8 Finansijski instrumenti

Finansijska imovina razvrstana je u sljedeće kategorije: „Dugoročni plasmani“, „Kratkoročni finansijski plasmani koji se drže do dospjeća“, „potraživanja“ i „novčana sredstva i novčani ekvivalenti“. Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.1. Metod efektivne kamatne stope

Metod efektivne kamatne stope je metod obračuna amortizovanog troška finansijske imovine i rasporeda prihoda od kamata tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja ili primitke (uključujući sve naknade za plaćene i primljene stavke koje čine integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i ostalih premija ili popusta) kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg perioda.

3.8.2. Dugoročni plasmani

Dugoročne finansijske plasmane čine obveznice koje se drže do dospelja i dati krediti radnicima.

Obveznice koje izdaje Crna Gora, emitovane u novembru 2016. godine, sa rokom dospelja glavnice 16.11.2020. godine i kamatonosnim kuponima koji dospeljavaju godišnje, kupljene su po nominalnoj vrijednosti (kamatna stopa 4%), i knjigovodstveno se vode kao hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja. Fond može prodati obveznice u slučaju nedostatka sredstava za isplatu garantovanog depozita ukoliko bi došlo do stečaja neke od poslovnih banaka u Crnoj Gori. Dana 16.11.2016. godine dospio je i naplaćen kamatonosni kupon u iznosu od EUR 88.000.

Kreditni se inicijalno priznaju po fer vrijednosti. Naknadno se mjere po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Razlika između fer vrijednosti na dan priznavanja i raspodijeljenih sredstava priznaje se kao unaprijed plaćene beneficije zaposlenih u okviru dugoročnih potraživanja od zaposlenih. Unaprijed plaćena primanja zaposlenih se amortizuju u toku perioda primanja beneficija. Period primanja je očekivani radni vijek zaposlenog, i ne može biti duži od perioda na koji je odobren kredit.

3.8.3. Kratkoročni finansijski plasmani koji se drže do dospelja

Kratkoročni finansijski plasmani koji se drže do dospelja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplata i fiksnim dospeljem, i za koja rukovodstvo Fonda ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospelja. Ulaganja koja se drže do dospelja se odnose na Državne zapise emitovane od strane Ministarstva finansija Crne Gore.

Navedeni plasmani iskazani su po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjen za umanjenje vrijednosti na osnovu procjene rukovodstva o njihovoj vjerovatnoj naplativosti.

3.8.4. Potraživanja iz poslovnih odnosa

Potraživanja po osnovu premija i ostala potraživanja iz poslovnih odnosa sa fiksnim ili utvrdivim plaćanjima koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu, mjere se po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope, umanjen za umanjenje vrijednosti na osnovu procjene rukovodstva o njihovoj vjerovatnoj naplativosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.5. Novčana sredstva i novčani ekvivalenti

U iskazu o novčanim tokovima, pod novčanim sredstvima i novčanim ekvivalentima podrazumijevaju se novčana sredstva na računima kod Centralne banke Crne Gore i novčana sredstva oročena kod Centralne banke Crne Gore na period do tri mjeseca, koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine, uz beznačajan rizik od promjene vrijednosti.

3.8.6. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Finansijska imovina se evaluira sa ciljem identifikacije indikatora umanjenja vrijednosti na datum sastavljanja finansijskih iskaza.

Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje je dokazano da, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije su izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica – strane pod ugovorom; ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju kamata ili premije; ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja po osnovu premija umanjuje se upotrebom računa umanjenja vrijednosti. Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se preko računa umanjenja vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa se knjiže na teret umanjenja vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti računa umanjenja vrijednosti se priznaju u iskazu o ukupnom rezultatu.

Ako se u sljedećem periodu iznos gubitka od umanjenja smanji i smanjenje se objektivno može povezati sa događajem koji je nastao nakon priznavanja umanjenja vrijednosti, prethodno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti se ispravlja kroz iskaz o ukupnom rezultatu u mjeri koja neće rezultirati knjigovodstvenim iznosom većim nego što bi bio amortizovani trošak da nije došlo do priznavanja umanjenja vrijednosti na datum kada je umanjenje vrijednosti ispravljeno.

3.8.7. Prestanak priznavanja finansijske imovine

Fond prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu; ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Fond ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Fond nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

3.8.8. Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze, uključujući i obaveze po kreditima, se početno priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za transakcijske troškove. Ostale finansijske obaveze se naknadno vrednuju po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope. Metoda efektivne kamate je metoda obračuna troškova amortizacije finansijske obaveze i određivanja troška kamate za relevantni period. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća plaćanja u gotovini kroz očekivani period trajanja finansijske obaveze, ili, gdje je to moguće, u kraćem periodu.

3.8.9. Prestanak priznavanja finansijske obaveze

Fond prestaje priznavati finansijsku obavezu kada, i samo kada, su obaveze Fonda otpuštene, otkazane ili ističu.

4. PRIHODI OD PRODAJE

Prihodi od prodaje u 2019. godini iznose EUR 16.832.009 (u 2018. godini: EUR 16.593.128) i odnose se na prihode od premija za zaštitu depozita. Prihodi od premija za zaštitu depozita predstavljaju sredstva koja su poslovne banke u Crnoj Gori u obavezi da uplate Fondu u skladu sa Zakonom o zaštiti depozita („Sl. list CG“, br. 44/10, 40/11 i 47/15, 72/19) i Odluci o visini stope za obračun redovne premije i načinu obračuna redovne premije za 2019. godinu koju banke plaćaju Fondu („Sl. list CG“ br. 66/19).

5. TROŠKOVI MATERIJALA

U EUR	2019.	2018.
Troškovi goriva i energije	6.518	5.094
Troškovi ostalog materijala	1.436	1.773
Ukupno	7.954	6.867

6. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

U EUR	2019.	2018.
Troškovi bruto zarada	166.957	144.961
Doprinosi na zarade na teret poslodavaca	19.107	19.459
Naknade članovima Upravnog odbora	40.560	35.307
Troškovi službenih putovanja	12.491	16.930
Ostali lični rashodi	8.844	3.378
Ukupno	247.959	220.035

7. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA

U EUR	2019.	2018.
Troškovi rezervisanja po osnovu isplate garantovanih depozita (Napomena 21)	216.521	112.400.746
Troškovi amortizacije nematerijalnih ulaganja (Napomena 13)	-	5.605
Troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme (Napomena 14)	7.699	9.669
Ukupno	224.220	112.416.020

8. OSTALI POSLOVNI RASHODI

U EUR	2019.	2018.
Troškovi reklame i propagande	-	10.236
Troškovi naknada - zapisi	18.000	14.132
Troškovi članarina	19.818	17.482
Troškovi obuke obrazovanja	5.023	13.074
PTT usluge	8.212	2.785
Troškovi održavanja	15.247	11.665
Reklamacije po osnovu isplate garantovanih depozita	50.000	-
Ostali rashodi	60.843	18.855
Ukupno	177.143	88.229

9. FINANSIJSKI PRIHODI

U EUR	2019.	2018.
Prihodi od kamata - državni zapisi	45.607	84.830
Prihodi od kamata - državne obveznice	88.000	88.000
Ukupno	133.607	172.830

10. FINANSIJSKI RASHODI

U EUR	2019.	2018.
Troškovi kamata - EBRD	152.159	152.083
Troškovi kamata - oročeni depoziti	47.451	174.533
Ukupno	199.610	326.616

Dana 8. novembra 2010. godine Fond je sa EBRD zaključio Ugovor o "Stand-by" - kreditnom aranžmanu, na iznos od EUR 30.000.000. Ova sredstva bi bila stavljena na raspolaganje Fondu u slučaju da sredstva Fonda ne bi bila dovoljna za pokriće garantovanog depozita (stečaj banke) u nekoj od banaka iz sistema. Kredit se daje na 15 godina, uz mogućnost da se isti iskoristi u narednih 7 godina. Kamatna stopa od 0,50% se obračunava i plaća u periodu do povlačenja sredstava, a 1,00% u periodu nakon povlačenja sredstava.

Radi očuvanja finansijske stabilnosti i sprečavanja mogućih događaja koji mogu uzrokovati pad povjerenja deponenata u bankarski sistem, Fond je, uz saglasnost Ministarstva finansija, u novembru 2017. godine sklopio Aneks čime je ovaj Ugovor produžen na godinu dana. U novembru 2018. godine Ugovor je po drugi put (Aneksom II) produžen za godinu dana uz iste uslove kao iz osnovnog ugovora, s tim da je rok povlačenja sredstava jedna godina, a period otplate 6 (šest) godina.

11. OSTALI PRIHODI

Ostali poslovni prihodi u vrijednosti od EUR 41.300.013 se odnose na naplaćena potraživanja po osnovu isplate garantovanih depozita iz stečajne mase Atlas Banke A.D. Podgorica i IBM A.D. Podgorica tokom 2019. godine.

12. NEMATERIJALNA IMOVINA

U EUR	<u>Nematerijalna imovina</u>
Nabavna vrijednost	
Stanje 1. januar 2018.	42.884
Nabavke	-
Stanje, 31. decembar 2018.	<u>42.884</u>
Nabavke	-
Stanje, 31. decembar 2019.	<u>42.884</u>
Ispravka vrijednosti	
Stanje 1. januar 2018.	37.113
Obračunata amortizacija (Napomena 7)	5.605
Stanje, 31. decembar 2018.	<u>42.718</u>
Obračunata amortizacija (Napomena 7)	-
Stanje, 31. decembar 2019.	<u>42.718</u>
Neto sadašnja vrijednost	
Stanje, 31. decembra 2018.	<u>166</u>
Stanje, 31. decembra 2019.	<u>166</u>

13. OPREMA

U EUR	<u>Oprema</u>
Nabavna vrijednost	
Stanje 1. januar 2018.	98.565
Nabavke	369
Prodaja	-
Stanje, 31. decembar 2018.	<u>98.934</u>
Nabavke	7.697
Prodaja	-
Stanje, 31. decembar 2019.	<u>106.631</u>
Ispravka vrijednosti	
Stanje 1. januar 2018.	77.899
Obračunata amortizacija (Napomena 7)	9.669
Prodaja	-
Stanje, 31. decembar 2018.	<u>87.568</u>
Obračunata amortizacija (Napomena 7)	7.699
Prodaja	-
Stanje, 31. decembar 2019.	<u>95.267</u>
Oprema u pripremi 31. decembra 2019.	
Neto sadašnja vrijednost	
Stanje, 31. decembra 2018.	<u>11.366</u>
Stanje, 31. decembra 2019.	<u>11.364</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU
31. DECEMBRA 2019. GODINE

14. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

U EUR	2019.	2018.
Ulaganja u državne obveznice	2.200.000	2.200.000
Zajmovi dati zaposlenima – stambeni krediti	203.885	216.709
Ukupno	2.403.885	2.416.709

Ulaganja u državne obveznice se odnose na plasmane u obveznice Crne Gore u iznosu od EUR 2.200.000 sa rokom dospjeća u 2020. godini i kamatonosnim kuponima koji dospijevaju godišnje na iznos od EUR 88.000 (kamatna stopa 4% na godišnjem nivou).

Zajmovi dati zaposlenima se odnose na stambene kredite odobrene 2015. godine. Krediti su inicijalno odobreni sa rokom dospjeća 15, odnosno 30 godina. Otplaćuju se mjesečnim anuitetima. Tokom 2019. godine otplaćeno je EUR 12.824 (2018: EUR 12.824). Dospjeće potraživanja po osnovu datih dugoročnih kredita zaposlenima sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazano je u narednoj tabeli (prikazani su nediskontovani budući novčani tokovi).

Rok dospjeća	2019.	2018.
Do 1 godine	12.824	12.824
1 do 3 godine	25.648	25.648
3 do 5 godina	25.648	25.648
Preko 5 godine	152.589	165.413
Ukupno krediti	216.709	229.533
Minus: kratkoročni dio	(12.824)	(12.824)
Ukupno	203.885	216.709

15. POTRAŽIVANJA

U EUR	2019.	2018.
Potraživanja po osnovu avansa datih bankama za isplatu garantovanih depozita	2.716.400	-
Potraživanja za kamate - državni zapisi	45.607	-
Potraživanja za kamate - državne obveznice	11.090	11.090
Stambeni krediti dati zaposlenima	12.824	12.824
Ostala potraživanja	-	57
Ukupno	2.785.921	23.971

Dana 4. januara 2019. godine Savjet Centralne banke Crne Gore donio je rješenje broj 0101-10202-3/2018 kojim se u Invest Banci Montenegro A.D. (IBM) uvodi stečaj, dok je dana 5. aprila 2019. godine rješenjem CB CG br. 0101-3292-4/2019 uveden stečaj u Atlas Banci A.D. Podgorica (Atlas Banka).

Na osnovu navedenih rješenja, Fond je obavijestio deponente o nastanku "zaštićenog slučaja" i o izabranim bankama koje će biti posrednici u isplati garantovanih depozita kao i o mjestu i vremenu gdje deponenti mogu preuzeti svoj garantovani depozit u skladu sa Odlukom o načinu i postupku isplate garantovanih depozita (Sl. List CG br. 76/17 i 17/19). Ukupan iznos garantovanih depozita u Atlas i IBM Banci je iznosio EUR 112.617.267. Tokom 2019. godine, bankama posrednicima u isplati Fond je uplatio EUR 104.600.000 od čega je deponentima isplaćen iznos od EUR 101.883.600. Potraživanja u iznosu od EUR 2.716.400 se odnose na avansne uplate bankama posrednicima koje na dan 31. decembra 2019. godine nijesu isplaćene deponentima.

16. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Kratkoročni finansijski plasmani se odnose na državne zapise, koji na dan 31. decembra 2019. godine iznose EUR 17.950.593 i predstavljaju šestomjesečne dužničke hartije od vrijednosti koje izdaje Centralna banka Crne Gore u ime Ministarstva finansija Crne Gore koje dospijevaju 14. januara 2020. godine.

17. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

U EUR	2019.	2018.
Gotovina na žiro računu CBCG	44.282.078	59.317.248
Kamatonosni depoziti	-	49.947.924
Blagajna	620	80
Ukupno	<u>44.282.698</u>	<u>109.265.252</u>

U skladu sa Ugovorom o upravljanju sredstvima koji je stupio na snagu 7. maja 2012. godine, Upravni odbor Fonda je angažovao i ovlastio Centralnu banku da kao Asset menadžer upravlja raspoloživim sredstvima Fonda. U skladu sa navedenim, Centralna banka daje naloge za ulaganje u depozite i kupovinu i prodaju portfolio investicija za račun Fonda kod banke ili dilera kojeg odabere i koji, prema informacijama dostupnim Centralnoj banci, nudi sigurnost, likvidnost i najpovoljniji prinos za Fond u datom trenutku.

Primarni cilj svih investicionih odluka jeste sigurnost, u cilju zaštite kapitala Fonda. Fond investira sredstva u dužničke instrumente, koje je jedna od međunarodno priznatih agencija za rangiranje, minimalno rangirala oznakom: Standard & Poor's A/A- 1, Moody's A2/P-1, Fitch A/F1. Investicije u akcije i investicije koje nose veći rizik su isključene:

- dužničke hartije od vrijednosti u EUR izdate od banke, finansijske institucije ili države koje imaju kreditni rejting utvrđen od međunarodno priznatih rejting agencija, a koji nije niži od rejtinga „A” ili „P1”;
- depozite u EUR, položeni u bankama zemalja članica EU ili OECD koje imaju kreditni rejting utvrđen od međunarodno priznate rejting agencije, a koji nije niži od rejtinga „P1”.

Izuzetno od prethodno navedenog, Fond može investirati sredstva i u dužničke hartije od vrijednosti u EUR izdate i garantovane od strane države Crne Gore u iznosu od 20% ukupnog investicionog portfolija, kao i depozite u EUR kod Centralne banke.

Centralna banka će upravljati sredstvima Fonda samostalno, bez posebnih instrukcija, u skladu sa aktima Centralne banke za upravljanje međunarodnim rezervama, a poštujući pri tome načela Investicione politike Fonda.

18. KAPITAL

U EUR	2019.	2018.
Osnovni kapital	95.460.041	95.460.041
Neraspoređena dobit	57.408.743	-
Akumulirani gubitak	<u>(96.230.760)</u>	<u>(96.230.760)</u>
Ukupno	<u>56.638.024</u>	<u>(770.719)</u>

Fond za zaštitu depozita osnovan je 2003. godine, Zakonom o zaštiti depozita (Sl. List RCG br.40/2003). Obzirom da je Fond osnovan zakonom, nije uplaćivan osnivački ulog, već ukupan kapital predstavlja akumuliranu dobit za period od osnivanja do 31.12.2019. godine.

19. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

Obaveze iz poslovanja na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine su prikazane u tabeli niže.

U EUR	2019.	2018.
Obaveze po osnovu isplate garantovanih depozita	10.733.667	-
Obaveze prema dobavljačima	1.999	1.628
Ukupno	10.735.666	1.628

Na osnovu odluka Centralne Banke Crne Gore o uvodjenju stečaja u IBM i Atlas Banci (Napomena 15) nastupio je "zaštićeni slučaj". Ukupan iznos garantovanih depozita je iznosio EUR 112.617.267 od čega je deponentima tokom 2019. godine isplaćeno EUR 101.883.600. Obaveze u iznosu od EUR 10.733.667 se odnose na garantovane depozite čija isplata nije realizovana do 31. decembra 2019. godine.

20. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PVR

U EUR	2019.	2018.
Obaveze po osnovu kamata EBRD	60.833	60.833
Obaveze po osnovu kamata – kamatonosni depoziti	75	24.975
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	29	-
Ukupno	60.937	85.808

21. KRATKOROČNA REZERVISANJA

Kratkoročna rezervisanja na dan 31. decembra 2018. godine su se u cjelosti odnosila na isplatu garantovanih depozita u skladu sa obavezama Fonda po osnovu Zakona o zaštiti depozita zbog nastanka "zaštićenog slučaja" odnosno pokretanja stečajnog postupka u Invest Banka Montenegro a.d. Podgorica i Atlas Banci a.d. Podgorica (Napomene 15 i 19).

22. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

22.1 Kategorije finansijskih instrumenata

U EUR	2019.	2018.
Finansijska sredstva		
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	44.282.698	109.265.252
Kratkoročni finansijski plasmani	17.950.593	-
Ostali dugoročni finansijski plasmani	2.403.885	2.416.709
Potraživanja	2.785.921	23.971
Ukupno finansijska sredstva	67.423.097	111.705.932
Finansijske obaveze		
Obaveze iz poslovanja	10.735.666	1.629
Ostale kratkoročne obaveze i PVR	60.937	85.808
Kratkoročna rezervisanja	-	112.400.746
Ukupno finansijske obaveze	10.796.603	112.488.183

22. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

22.2 Upravljanje finansijskim rizicima

Fond je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izložen određenim finansijskim rizicima i to:

22.2.1. Tržišnim rizicima,

22.2.2. Riziku likvidnosti i

22.2.3. Kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u Fondu je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Fonda u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Fond ne koristi derivativne finansijske instrumente u bilo kojoj formi osiguranja protiv gubitaka usled rizika. Postoji formalni okvir za upravljanje finansijskim rizicima koji je uspostavljen u Fondu i koji je u nadležnosti Upravnog odbora Fonda.

22.2.1. Tržišni rizik

Rizik od promjene kursa stranih valuta

Fond nije izložen riziku od promjene kursa valuta jer obavlja svoje poslovanje u funkcionalnoj valuti okruženja.

Rizik od promjene kamatnih stopa

Fond je izložen raznim rizicima koji kroz efekte promjena visine tržišnih kamatnih stopa djeluju na njegov finansijski položaj i tokove gotovine. Poslovanje Fonda je izloženo riziku promjene kamatnih stopa u mjeri u kojoj kamatonosna sredstva i kamatonosne obaveze dospijevaju za naplatu u različito vrijeme ili u različitim iznosima.

Rizik od promjene ostalih cijena

Rizik od promjene ostalih cijena uključuje promjenu cijene kapitala, promjenu cijene roba, rizik od prijevremenog plaćanja i rizik rezidualne vrijednosti. Fond nije značajno izložen ovim vrstama rizika.

22.2.2. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Fond neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa, rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj cijeni u odgovarajućem vremenskom okviru, kao i rizik nemogućnosti da se isplate obaveze u roku dospijea. Upravni odbor Fonda je odgovoran za praćenje nivoa kratkoročnog finansiranja i uravnoteženje potreba kratkoročnog i dugoročnog finansiranja u skladu sa definisanim politikama investiranja.

22.2.3. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik nastanka finansijskih gubitaka Fonda kao rezultat kašnjenja klijenata ili druge ugovorne strane u izmirivanju ugovornih obaveza. Kreditni rizik se prvenstveno vezuje za izloženost Fonda po osnovu gotovine i gotovinskih ekvivalenata, kratkoročnih i dugoročnih finansijskih plasmana.

Poslovna politika Fonda je da objelodani informacije o pravičnoj (fer) vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

22. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

22.2 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

22.2.3. Kreditni rizik (nastavak)

Rukovodstvo Fonda procjenjuje rizike i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti.

Rukovodstvo Društva smatra da iznosi u priloženim finansijskim iskazima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

U EUR

	2019.		2018.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer Vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Fer Vrijednost
Finansijska sredstva				
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	44.282.698	44.282.698	109.265.252	109.265.252
Kratkoročni finansijski plasmani	17.950.593	17.950.593	-	-
Ostali dugoročni finansijski plasmani	2.403.885	2.403.885	2.416.709	2.416.709
Potraživanja	2.785.921	2.785.921	23.971	23.971
Ukupno finansijska sredstva	67.423.097	67.423.097	111.705.932	111.705.932
Finansijske obaveze				
Obaveze iz poslovanja	10.735.666	10.735.666	1.629	1.629
Ostale kratkoročne obaveze i PVR	60.937	60.937	85.808	85.808
Kratkoročna rezervisanja	-	-	112.400.746	112.400.746
Ukupno finansijske obaveze	10.796.603	10.796.603	112.488.183	112.488.183

23. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2019. godine protiv Fonda se vode 24 sudska spora ukupne vrijednosti EUR 428.546. Ishod pomenutih sporova se ne može sa sigurnošću predvidjeti, ali je rukovodstvo Fonda mišljenja da je vjerovatnoća da će spor biti riješen u korist Fonda preko 50%. U skladu sa tim, Fond nije izvršio rezervisanje za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova.

24. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Nakon datuma izvještajnog perioda nije bilo događaja koji bi zahtijevali korekcije ili objelodanjanje u finansijskim izvještajima Fonda za period od 1. januara do 31. decembra 2019. godine.

Predsjednik Republike je u skladu sa članom 21 Zakona o zaštiti depozita, odlukom od 03.02.2020. godine imenovao Upravni odbor, tako da je, na dan objavljivanja ovih finansijskih iskaza, Upravni odbor u sledećem sastavu:

Ime i prezime	Pozicija
Vesko Lekić	Predsjednik Upravnog odbora
Mr Branislava Božović	Član,
Dejan Vujačić	Član,
Mr Nebojša Đoković	Član,
Vlastimir Golubović	Član.

24. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA (nastavak)

Jedan član Upravnog odbora imenovan je na predlog Ministarstva finansija, jedan na predlog Privredne komore Crne Gore, jedan na predlog Udruženja banaka i finansijskih institucija, jedan na predlog Centralne banke i jedan na predlog Predsjednika Republike.

Upravni odbor je u skladu sa članom 28 i članom 60 Zakona o zaštiti depozita, raspisao konkurs za imenovanje direktora Fonda.

Nakon sprovedene procedure, na III sjednici od 03.04.2020. godine, Upravni odbor je donio Odluku da se za direktora Fonda imenuje Predrag Marković, dosadašnji direktor Fonda.

U 2020. godini Fond je nastavio sa isplatom garantovanih depozita deponentima banaka u stečaju. Do 15. maja 2020. godine isplaćeno je EUR 102.715.550 ili 91,17% ukupne obaveze za ove dvije banke (Invest banka Montenegro u stečaju 96,33% i Atlas banka u stečaju 89,89%).

Iz stečajne mase naplaćeno je dodatnih EUR 4.600.000 (od IBM – EUR 600.000 i od Atlas banke – EUR 4.000.000), tako da je povrat sredstava na ukupnom nivou iznosio EUR 45.900.000, odnosno 40,74% (IBM 75,67% i Atlas banka 40,74%).

Takođe, obračunata je i naplaćena prva rata redovne premije u iznosu od EUR 4.384.338 i druga rata redovne premije u iznosu od EUR 4.280.751, tako da ukupna sredstva na dan sačinjavanja izvještaja (15.06.2020.) iznose EUR 76.570.055.

Nakon izbivanja epidemije koronavirusa - COVID-19 (u daljem tekstu koronavirus) u martu u Crnoj Gori, Fond je preduzeo neophodne mjere zaštite svojih povjerilaca i zaposlenih, obezbeđenjem sigurnosti i nesmetanog pružanja usluga. Kako se epidemija koronavirusa i dalje razvija, izazovno je predvidjeti puni obim i trajanje njenih ekonomskih posledica, i posledica po poslovanje. Shodno tome, ove okolnosti mogu predstavljati izazove u poslovanju privrednim subjektima i finansijskim institucijama, velikim dijelom zbog mjera i politika relevantnih državnih organa koje su već primijenjene ili bi se mogle primijeniti u budućnosti.

Jedna od mjera preduzetih u cilju zaštite deponenata, bankarskog i finansijskog sistema Crne Gore, su pregovori koje Fond, u periodu od marta do juna 2020. godine, vodi sa EBRD-om o novom „Stand by“ aranžmanu, kojim bi se za eventualne potrebe isplate garantovanih depozita obezbijedila nedostajuća sredstva.

Međutim, uzimajući u obzir prirodu aktivnosti Fonda kao i značajan iznos likvidnih sredstava sa kojim Fond raspolaže, rukovodstvo ne očekuje da uticaj koronavirusa značajno poremeti njegove aktivnosti ili utiče na mogućnost kontinuiteta poslovanja u narednom periodu.

Fond za zaštitu depozita

Br. 144/1

Podgorica, 26.05.2020. god.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Obaveza sastavljanja godišnjeg Izvještaja Menadžmenta utvrđena je članom 14 Zakona o računovodstvu ("Službeni list CG", br. 52/16).

Ovim Izvještajem obuhvaćeni su:

- I. Organizaciona struktura i opis poslovnih aktivnosti Fonda za zaštitu depozita** (u daljem tekstu Fond) i podjela ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju i rukovođenju na Upravni odbor Fonda i direktora Fonda;
- II. Rezultati poslovanja Fonda u 2019. godini;**
- III. Aktivnosti Fonda u 2019. godini sa osvrtom na:**
 - a) Isplatu garantovanih depozita;
 - b) Investicione aktivnosti;
 - c) Finansijski instrumenti značajni za procjenu finansijskog položaja
 - d) Produženje roka za "Stand-by" aranžman sa EBRD;
 - e) Aktivnosti na usaglašavanju propisa sa Direktivama EU;
- IV. Društveno odgovorno poslovanje;**
- V. Zaposleni;**
- VI. Zaštita podataka;**
- VII. Zaštita životne sredine;**
- VIII. Procjena rizika**
- IX. Transparentnost poslovanja;**
- X. Obaveze u narednom periodu za nastavak poslovanja Fonda.**
- XI. Događaji nakon datuma izvještajnog perioda**

I Fond za zaštitu depozita (organizaciona struktura i opis poslovnih aktivnosti)

Fond je osnovan Zakonom o zaštiti depozita ("Službeni list RCG" br. 40 /2003), upisan u Zavod za Statistiku pod brojem 07-12/40/03 i matičnim brojem 02417596 sa adresom u Ulici Miljana Vukova bb, Podgorica. Savjet Centralne banke Crne Gore imenovao je Upravni odbor Fonda 12.07.2004. godine, a Fond je zvanično počeo sa radom oktobra 2004. godine.

Osnovni cilj Fonda je zaštita deponenata od gubitka depozita ili dijela depozita u slučaju da dođe do stečaja banke, čime Fond daje dodatan doprinos očuvanju stabilnosti bankarskog i ukupnog finansijskog sistema. Sve banke (11), koje su u tom periodu imale dozvolu za rad izdatu od Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu "Centralna banka") postale su članice Fonda. Za početak rada Fonda, Centralna banka je obezbijedila finansijska sredstva u iznosu od **62.500 €**

Pored navedenih sredstava Vlada Velike Britanije preko DFID donirala je Fondu računarsku opremu i softver za isplatu garantovanih depozita u iznosu od **13.774 €**

Na osnovu Ugovora o donaciji, koji je potpisan između Vlade Savezne Republike Njemačke i Vlade Republike Crne Gore 04.01.2007. godine, Vlada Savezne Republike Njemačke je, preko svoje Razvojne banke (KfW), obezbijedila donaciju Fondu u iznosu od **3,0 miliona €** (od čega 0,5 miliona € za tehničku pomoć, a 2,5 miliona € finansijske pomoći) za finansiranje projekta osposobljavanja Fonda za vršenje svoje funkcije. Protokol o završetku projekta potpisan je 2012. godine i njime je konstatovano da je tehnička pomoć u iznosu od 0,5 miliona € iskorištena, te da su sve planirane aktivnosti na osposobljavanju Fonda za redovnu djelatnost uspješno završene i da sredstva donacije u iznosu od 2,5 miliona € (sa pripadajućim kamatama) mogu da se koriste bez ograničenja.

Fond je krajem 2005. godine, fakturisao i naplatio početnu premiju. Početkom 2006. godine Fond je fakturisao i naplatio redovnu godišnju premiju za zaštitu depozita po stopi od 0,25% godišnje, a osnovicu čine ukupni depoziti banaka.

Zakonom o zaštiti depozita ("Službeni list CG" br.44 /10) Fond je u najvećem dijelu normativno usaglasio svoj status sa direktivom EU br. 19/94 i izmjenama i dopunama 14/09. Ovim izmjenama visina garantovanog depozita je kroz tranzicioni period od tri godine podignuta sa **5.000 €** na **50.000 €** Radi dostizanja planiranog koeficijenta pokriva garantovanih depozita sredstvima Fonda, Upravni odbor je u tranzicionom periodu povećao stopu premije za zaštitu depozita na 0,50% ukupnih depozita (u 2011. na 0,33 %, u 2012. na 0,38 %, u 2013. na 0,46 % a od 2014. do sada 0,50%).

Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti depozita ("Službeni list CG" br. 47/15) skraćen je rok za početak isplate garantovanog depozita na 15 dana od dana kada Centralna banka oduzme dozvolu za rad nekoj od banaka.

Fond nema poslovnih jednica.

a) Upravni odbor Fonda

Uslovi za imenovanje članova Upravnog odbora, kao i ovlašćenja i obaveza Upravnog odbora definisani su Zakonom o zaštiti depozita ("Službeni list CG" br. 44/10, 40/11 i 47/15). Upravni odbor Fonda ima tri člana. Savjet Centralne banke imenuje Upravni odbor, s tim da jednog člana imenuje na predlog Udruženja banaka i jednog na predlog Ministarstva finansija. Upravni odbor Fonda čine:

- Vujačić Dejan, direktor sektora za kontrolu banaka – predsjednik Upravnog odbora od 10.09.2018. godine (do 09.09.2018. godine, Bulatović Darko, direktor sektora u CBCG);
- Radojičić Ivana, načelnik u ministarstvu finansija – član upravnog odbora od 23.07.2019. (do 23.07.2019. godine, Jovetić Jelena, načelnik u Ministarstvu finansija – član Upravnog odbora od 10.09.2018. godine) i
- Đoković Nebojša, savjetnik za ekonomska pitanja u UBCG, član Upravnog odbora od 10.09.2018. godine (do 09.09.2018. godine, Backović Marko, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu).

Upravni odbor ima ovlašćenja definisana Zakonom o zaštiti depozita i Statutom Fonda, a svoj rad je regulisao Poslovníkom o radu Upravnog odbora.

Upravni odbor ima sledeća ovlašćenja:

- 1) imenuje direktora Fonda;
- 2) donosi Statut Fonda;
- 3) donosi opšte akte za koje je ovlašćen ovim zakonom;
- 4) utvrđuje visinu stope za obračun premija;
- 5) donosi finansijski plan;
- 6) usvaja godišnje finansijske izvještaje i razmatra mišljenje i izvještaj revizora;
- 7) razmatra godišnji izvještaj o radu Fonda;
- 8) utvrđuje politiku i donosi odluke o investiranju sredstava;
- 9) imenuje revizora;
- 10) donosi poslovnik o radu Upravnog odbora;
- 11) vrši i druge poslove utvrđene ovim zakonom i Statutom Fonda.

U toku 2018. godine Upravni odbor je održao 9 (devet) sjednica, 5 (pet) u starom i 4 (četiri) u novom sazivu.

b) Direktor Fonda

Direktora Fonda na osnovu javnog konkursa, imenuje Upravni odbor Fonda.

Ovlašćenja direktora su:

- 1) organizuje rad i poslovanje Fonda;
- 2) predstavlja i zastupa Fond i odgovoran je za zakonitost rada;
- 3) predlaže Statut Fonda i opšte akte Fonda;
- 4) predlaže visinu stope za obračun premija;
- 5) predlaže finansijski plan Fonda;
- 6) predlaže godišnje finansijske iskaze Fonda sa mišljenjem i izvještajem revizora;
- 7) predlaže godišnji izvještaj o radu Fonda;
- 8) predlaže politiku investiranja sredstava;
- 9) sprovodi odluke Upravnog odbora;
- 10) odlučuje o investiranju sredstava Fonda do iznosa utvrđenog Statutom Fonda;
- 11) donosi pojedinačna rješenja deponentima koji nemaju pravo na isplatu garantovanog depozita;
- 12) odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Fondu;
- 13) stara se o korišćenju sredstava za pokrivanje troškova rada Fonda;
- 14) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Fonda.

Odlukom Upravnog odbora o imenovanju direktora Fonda br.35/5 od 06.02.2015. godine za direktora Fonda, na period od 4 (četiri) godine, imenovan je Predrag Marković, diplomirani ekonomista.

II Rezultati poslovanja Fonda u 2019. godini

Upravni odbor Fonda odlukom o utvrđivanju godišnje stope redovne premije za 2019. godinu u iznosu od 0,50% ukupnih depozita (Sl. List CG br. 76/17), stvorio je pretpostavke za naplatu redovne premije u 2019. godini. Na osnovu podataka dostavljenih od banaka (u skladu sa obavezama banaka da prema Odluci o mjesečnim izvještajima koje banke dostavljaju Fondu ("Službeni list CG" br. 66/12), Fond je kvartalno fakturisao i naplatio redovnu premiju u iznosu od **16.832.008,93 €** (po kvartalima: IQ = 4.275.795,43 €; IIQ = 4.067.587,50 €; IIIQ = 4.123.463,46 € i IVQ = 4.365.162,54 €).

Pored navedenih prihoda, Fond je ostvario finansijske prihode u ukupnom iznosu od **41.433.620 €** (po osnovu investiranja sredstava u Državne zapise Crne Gore u iznosu od 45.607 € i Državne obveznice Crne Gore u iznosu od 88.000 € i ostali prihodi 41.300.013 €).

Ukupni rashodi Fonda za 2019. godinu iznose **856.885 €**, od čega se **657.276 €** odnosi na poslovne rashode, a **199.610 €** na finansijske rashode, dok se **224.220 €** odnosi na amortizaciju i rezervisanja. Poslovne rashode čine rashodi za zarade, naknade i ostala lična primanja zaposlenih i članova Upravnog odbora Fonda u iznosu od **247.959 €** (bruto zarade zaposlenih u iznosu od **166.957 €**, bruto naknade članovima Upravnog odbora u iznosu od **40.560 €**); doprinosi na zarade na teret poslodavca u iznosu od **19.107 €**, dnevnice i putni troškovi **12.491 €** i ostale naknade zarada i ličnih primanja **8.844 €**. Troškovi amortizacije iznose **7.699 €**.

Ostali poslovni rashodi iznose **177.143 €** a odnose se na: troškove za naknadu kupovine državnih zapisa (**18.000 €**); troškove članarina međunarodnim asocijacijama osiguravača depozita (**19.818 €**); troškove obrazovanja i usavršavanja (**5.023 €**); troškove telefona i ptt usluga (**8.212 €**), troškovi reklamacija po osnovu isplate garantovanih depozita (**50.000 €**), troškovi zakupa i održavanja (**15.247 €**) i ostale rashode u iznosu od (**60.843 €**).

Troškovi amortizacije i rezervisanja iznose **224.220 €**

Finansijski rashodi iznose **199.610 €**, a odnose se na troškove kamata po "Stand-by" kreditu EBRD u iznosu od (**152.159 €**) i troškove kamata na oročene depozite u iznosu od (**47.451 €**).

Na dan 31. decembar 2019. godine, preuzete ostale obaveze u ukupnom iznosu od **10.796.603 €** se najvećim dijelom odnose na ostale kratkoročne obaveze za isplatu garantovanih depozita za IBM Banku u stečaju i Atlas Banku u stečaju (**10.735.666 €**), za kamate EBRD u iznosu od **60.908 €** po ugovoru o "Stand-by" kreditu iz 2010. godine i aneksima iz 2017, odnosno 2018 godine. Preostali dio se odnosi na obaveze po osnovu negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite (koje CBCG u ime Fonda oročava kod stranih banaka) u iznosu od **47.451 €** i obaveze prema dobavljačima **1.999 €**.

Fond je u periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine ostvario pozitivan neto finansijski rezultat u iznosu od **57.408.743 €**.

III Aktivnosti Fonda

a) Isplata garantovanih depozita

Obaveza Fonda da izvrši isplatu garantovanih depozita nastaje kada Centralna banka oduzme dozvolu za rad banci koja nije u stanju da izvrši isplatu dospelih obaveza u skladu sa zakonom ili ugovorom. Fond vrši isplatu garantovanih depozita preko jedne ili više banaka koje odabere u postupku koji je regulisan Smjernicama za izbor banke isplatioca. Svake godine, Fond na osnovu navedenih smjernica upućuje dopis bankama za iskazivanje interesa da kod nastanka tzv “zaštićenog slučaja” (stečaja neke banke) bude “banka isplatilac”, koja bi izvršila isplatu garantovanih depozita. Fond sastavlja listu mogućih banaka, od kojih bi se nakon uvođenja stečaja u nekoj od banaka izvršio izbor “banke isplatioca”.

U toku 2019. godine, Centralna banka je oduzela dozvolu za rad Invest banci AD Montenegro (04.01.2019. god.) i Atlas banci AD (05.04.2019. god.).

U skladu sa Zakonom o zaštiti depozita, Pravilniku o obavještavanju deponenata i potencijalnih deponenata o sistemu zaštite depozita, procedurama, smjernicama i uputstvima za postupanje zaposlenih u Fondu kod nastanka zaštićenog slučaja, Fond je istog dana, objavio Obavještenje o nastanku zaštićenog slučaja, obavezi Fonda da izvrši isplatu garantovanih depozita, načinu obračuna i visini garantovanog depozita u 4 štampana medija koja se distribuiraju na teritoriji Crne Gore.

Ovo obavještenje objavljeno je na sajtu Fonda i dostavljeno je svim crnogorskim televizijskim i radio stanicama i elektronskim portalima. Takođe, u cilju obavještavanja o nastanku zaštićenog slučaja, direktor Fonda je gostovao u emisijama koje su se bavile temom isplate garantovanih depozita i na dnevnoj osnovi davao intervju sa ažuriranim podacima raznim televizijskim i radio stanicama.

Sva obavještenja su istovremeno prevedena i na engleski jezik i redovno objavljivana na sajtu Fonda kako bi i nerezidenti deponenti bili blagovremeno obaviješteni.

Za isplatu deponenata IBM odabrane su: Societe generale, Nova Ljubljanska Banka i Hipotekarna banka, dok je u isplatu deponenata Atlas banke, pored tri navedene, uključena i Crnogorska komercijalna banka.

Ukupni depoziti kod IBM iznose 39.867.785,52 € za 2.962 deponenta, obračunati garantovani depoziti iznose 22.333.240,38 € za 2.922 deponenta, a ukupne obaveze deponenata prema banci u stečaju iznose 4.373.213,38 € (210 deponenata).

Zaključno sa 31.12.2019. godine isplaćeno je ukupno 21.475.374 € što čini 96,16% od ukupno obračunatog garantovanog depozita odnosno ukupne obaveze Fonda da isplati garantovane depozite.

Na 31.12.2019. godine iz stečajne mase Invest Banke Montenegro u stečaju naplaćeno je 16.300.000 €.

Ukupni depoziti Atlas banke iznose 186.528.103 € za 93.729 deponenta, obračunati garantovani depoziti iznose 90.284.506 € za 90.095 deponenta, a ukupne obaveze deponenata prema banci u stečaju iznose 8.966.350 €.

Zaključno sa 31.12.2019. godine isplaćeno je ukupno 80.408.226 € što čini 89,05% od ukupno obračunatog garantovanog depozita odnosno ukupne obaveze Fonda da isplati garantovane depozite.

Na 31.12.2019. godine iz stečajne mase Atlas Banke u stečaju naplaćeno je 25.000.000 €.

b) Investicione aktivnosti

Investiranje sredstava vrši se u skladu sa Politikom investiranja Fonda (br. 356/3 od 18.12.2015. godine).

U skladu sa Politikom investiranja, Fond raspoloživa sredstva investira u:

1. hartije od vrijednosti koje je izdala ili za koje garantuje Crna Gora;
2. hartije od vrijednosti koje je izdala strana banka, finansijska institucija i/ili država visokog kreditnog rejtinga koji je utvrđen od strane međunarodno priznate agencije;
3. depozite u centralnim bankama i stranim bankama sa visokim kreditnim rejtingom koji je utvrđen od strane međunarodno priznate agencije.

U 2019. godini Fond je investirao sredstva u skladu sa Politikom investiranja Fonda i Ugovorom o asset menadžmentu kojim je Centralna banka ovlašćena da u ime i za račun Fonda investira sredstva u skladu sa Politikom investiranja.

Kako je u 2019. godini nastavljen trend rasta negativnih kamatnih stopa na investirana sredstva, preko asset menadžera, ostvarili smo negativan finansijski rezultat u iznosu od **47.451 €** Investiranjem sredstava (u iznosu do 20% ukupnih sredstava Fonda) u hartije od vrijednosti koje je izdala ili garantuje Crna Gora, ostvarili smo pozitivan finansijski rezultat u iznosu od **133.607 €** (od čega **88.000 €** od državnih obveznica i **45.607 €** od kupovine šestomjesečnih državnih zapisa.)

Nakon nastanka “zaštićenog slučaja” u Atlas banci, cjelokupna sredstva, kojima je upravljala Centralna banka, a koja su se nalazila na računima u inostranstvu, prenesena su na redovni račun Fonda, radi isplate garantovanih depozita.

c) Finansijski instrumenti značajni za procjenu finansijskog položaja

Na dan 31.12.2019. u državne obveznice bilo je uloženo **2.200.000 €** (sa kamatnom stopom od 4% godišnje). Njihova vrijednost iskazana je u bilansu stanja po nominalnoj vrijednosti, koja se ne razlikuje od njihove stvarne tržišne vrijednosti. Ostalih finansijskih instrumenata nije bilo.

d) Produženje roka “Stand-by” aranžmana sa EBRD

U novembru 2010. godine Fond je sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) potpisao ugovor o “Stand-by” aranžmanu-kreditu, koji bi, za slučaj nedostatka sredstava kod isplate garantovanog depozita bio korišćen u iznosu od **30 miliona €**

Ovaj Ugovor je podrazumijevao period za povlačenje sredstava od 7 godina i period povraćaja sredstava u roku od 8 godina od dana povlačenja sredstava.

U novembru 2017. Godine, Aneksom I ovaj ugovor je produžen za godinu dana, a novembra 2018. godine Ugovor je po drugi put (Aneksom II) produžen za godinu dana uz iste uslove kao iz osnovnog ugovora, s tim da je rok povlačenja sredstava jedna godina, a period otplate 6 (šest) godina.

U novembru 2019. godine ponovno je produžen Ugovor na period od godine dana pod istim uslovima.

Potpisivanjem ovog Aneksa, dodatno je ojačana finansijska pozicija Fonda, da kod nastanka “zaštićenog slučaja” može intervenisati i isplatiti garantovane depozite, ne samo kod “malih” već i kod srednjih banaka.

e) Aktivnosti na usaglašavanju zakonskih propisa sa Direktivama EU

Kao što je navedeno, EU je usvojila dvije direktive koje su neposredno vezane za zaštitu depozita. Direktiva 14/49 predstavlja osnove za uspostavljanje efikasnog sistema za zaštitu depozita, a Direktiva 14/59 EU reguliše sanaciju banaka, kroz koju se posredno povećava uloga Fonda u intervenciji koju preduzima Sanaciono tijelo (Centralna banka) u postupku sanacije dotične banke.

Ovo je uslovalo obavezu da Crna Gora u ovoj oblasti izvrši usaglašavanja sa navedenim direktivama. Fond je uz pomoć konsultanata Svjetske banke (WB), a na osnovama nalaza FSAP misije, koja je u Crnoj Gori boravila u 2015. godini, pripremio radni tekst Zakona o zaštiti depozita.

Novi Zakon o zaštiti depozita usvojen je krajem 2019. godine (Službeni list CG br. 72/19). Njime su u najvećoj mjeri dostignuti standardi koje propisuju direktive 14/49 i 14/59, kao i Osnovnim principima za efikasnu zaštitu depozita (koje FSAP misija koristi prilikom ocjene usaglašenosti zakonskih rješenja), a posebno:

- Danom pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji, visina garantovanog depozita iznosi 100.000 €;
- Rok isplate se smanjuje na 7 dana;
- Premija se obračunava prema riziku pojedinačne kreditne institucije;
- Proširuje se obuhvat depozita uvođenjem privremenog visokog salda;
- Povećava se samostalnost, odgovornost i nezavisnost Fonda kroz:
 - a) Mogućnost zaduživanja Fonda kod drugih sistema za zaštitu depozita;
 - b) Obavezu testiranja otpornosti sistema zaštite depozita na stres i
 - c) Mogućnost učešća Fonda u finansiranju kreditnih institucija kako bi se spriječio nastanak “zaštićenog slučaja”.

IV Društveno odgovorno poslovanje

Društvenoj odgovornosti u poslovanju posvetili smo pažnju i svoj doprinos dali kroz pomoći sportskim asocijacijama (2.000 €) i pojedincima (ukupno 950 €).

Trudili smo se da, imajući u vidu isplatu garantovanih depozita i to da naše prisustvo u medijima, predstavlja svojevrstu promociju Fonda, ne trošimo sredstva za reklamu i propagandu, te smo rebalansom plana umanjili sredstva za ove namjene sa 60.000 € na 15.000 €. Svakako, iskazali smo svoju društvenu odgovornost kroz navedene pomoći.

V Zaposleni

Sistematizacija poslova i radnih zadataka u Fondu definisana je Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Fondu za zaštitu depozita (br. 160/2 od 04.05.2016. godine). Poslovi i zadaci su podijeljeni na: pravne i administrativne poslove, poslove plana i analize, poslove procjene rizika banaka, poslove investiranja sredstava i finansijske i računovodstvene poslove.

Postupci i procedure za korišćenje softvera za isplatu garantovanog depozita detaljno su razrađeni Uputstvom za postupanje zaposlenih kod nastanka “zaštićenog slučaja” (Uputstvo direktora Fonda br. 257/1 od 06.09.2018. godine).

Stepen obučenosti zaposlenih najbolje se pokazao prilikom isplate garantovanih depozita kod dvije banke u stečaju. Naime, prije početka isplate garantovanih depozita, zaposleni su pripremili i sproveli obuku bankarskih radnika zaduženih za isplatu u 75 organizacionih jedinica u bankama. Obuka je bila veoma uspješna i banke isplatioci su izvršile isplatu garantovanih depozita na veoma profesionalan način.

Zaposlenima je omogućeno da se u okviru kombinovanog programa obuke edukuju putem učešća na seminarima i radionicama koje organizuju međunarodne asocijacije fondova (IADI i EFDI). Za ove namjene u 2019. godini utrošen je iznos od **12.491 €**

Obzirom da su zaposleni učestvovali i na seminarima i konferencijama u svrhu razmjene iskustava, troškovi putovanja i dnevnica na službenom putu mogli bi se podvesti pod istu namjenu - obrazovanje i usavršavanje zaposlenih.

Kroz polise zdravstvenog osiguranja i osiguranja od nezgoda obuhvaćeni su svi zaposleni u Fondu. Kako je troje zaposlenih bilo na dužem liječenju i rehabilitaciji (koje troškove nije snosio Fond zdravstva), odobrena je jednokratna finansijska pomoć u iznosu od **1.000 €** po zaposlenom u ukupnom iznosu od **4.000 €**

U Fondu se vodi računa o rodnoj ravnopravnosti (u Fondu, od ukupno 7 zaposlenih, 5 zaposlenih ili 71% čine žene). Sa visokom stručnom spremom zaposleno je 6 izvršilaca i jedan sa srednjom stručnom spremom.

Radi trajnog rješavanja stambenih potreba zaposlenih, Fond je u 2015. godini odobrio dugoročne kredite za 6 (šest) zaposlenih, koji se uredno vraćaju u mjesečnim ratama.

VI Zaštita podataka

U svojem poslovanju Fond se pridržava načela zaštite podataka, koristeći sigurnosne mjere za razmjenu podataka sa bankama i Centralnom bankom Crne Gore. Korišćenje posebne (zaštićene) linije za razmjenu podataka kod simulacije isplate garantovanog depozita je obavezno, čime se podaci banaka i Fonda štite od neovlašćenog pristupa podacima. Posebnu liniju iznajmljujemo od Telekomu Crne Gore, na period od tri godine, koliko je obaveza isplate garantovanih depozita preko banaka isplatioca, a istovremeno će poslužiti i za vježbe simulacije “zaštićenog slučaja” kod ostalih banaka.

Upravni odbor Fonda donio je neophodne akte, kojima se regulišu zaštita podataka i ponašanje članova Upravnog odbora i zaposlenih u Fondu. To su:

- “Pravilnik o poslovnoj tajni” (br.374/1 od 10.09.2012.), kojim je određeno šta se smatra poslovnom tajnom i kako se koriste podaci, te njihova zaštita od neovlašćenog korišćenja:
- “Etički kodeks” (br.373/1 od 10.09.2012.), kojim su ustanovljeni osnovni principi ponašanja članova Upravnog odbora i zaposlenih u Fondu, odnosi sa javnošću i prema klijentima i
- “Plan integriteta Fonda za zaštitu depozita” (br.76/6 od 30.03.2016.), kojim je definisan način procjene rizika za svaku pojedinačnu moguću pojavu narušavanja pravila i procedura, konflikta interesa i mogućih koruptivnih radnji, te način eliminacije takvih pojava. Lice zaduženo za sprovođenje plana Integriteta prati situaciju, obavještava direktora i Upravni odbor Fonda i dostavlja redovne izvještaje nadležnom organu.

VII Procjena rizika

Osnovni principi kojima se Fond rukovodi u investiranju sredstava su sigurnost, likvidnost, transparentnost i dobit od investiranja. Ni u jednom slučaju princip dobiti ne smije biti pretpostavljen principu sigurnosti i likvidnosti sredstava. Iz tih razloga, menadžer investiranja sredstava vodi računa o sigurnosti investiranih sredstava.

Pored sigurnosti, veoma važan faktor je likvidnost. Imajući u vidu ova dva principa, veoma je sužen dijapazon u kojem Fond može investirati sredstva.

Fond nije izložen valutnom riziku (sredstva investiramo isključivo u €), kao ni riziku zemlje (investiranje preko asset menadžera vrši se isključivo kod banaka sa

visokim rejtingom u zemljama SR Njemačke, Holandije i Luksemburga, koje su rangirane sa AAA).

Takođe procjenjujemo da Fond nije izložen riziku promjene cijena.

Na kraju godine rizik likvidnosti se procjenjuje na izuzetno nizak. Smatramo da Fond nije izložen riziku novčanog toka.

Jedini rizik kojem je bio izložen Fond (samo u prvom kvartalu 2019. godine) je rizik promjene kamatnih stopa, koji je prisutan od kraja 2015. godine.

Kamatne stope na investirana sredstva Fonda su se u prvom kvartalu 2019. godine (nakon pokretanja stečajnog postupka u Atlas banci, sva sredstva kojima je upravljala Centralna banka, a koja su se nalazila na računima u inostranstvu, prenesena su na redovan račun Fonda, radi isplate garantovanih depozita) kretale u rasponu od **-0,26% do -0,40%**.

Kamate su obračunavane mjesečno i plaćane shodno ugovoru, po isteku oročenja položenog depozita.

Što se tiče internih kontrola, sa ovim brojem zaposlenih nije moguće uspostaviti posebnu jedinicu interne kontrole, pa direktor Fonda putem nadzora "četvoro očiju" vrši internu kontrolu zaposlenih u obavljanju poslova.

VIII Zaštita životne sredine

Fond koristi prostorije (84m²) Centralne banke i u skladu sa obavezama i procedurama regulisanim međusobnim ugovorom, poštuje principe zaštite životne sredine.

Sve aktivnosti Centralne banke vezane za adaptaciju i renoviranje zajedničkih prostorija u cilju smanjenja uticaja na životnu sredinu, podržane su u odgovarajućem iznosu (učešćem u % prostora koji koristimo u odnosu na ukupan prostor). Ukupna izdvajanja po osnovu zakupa poslovnog prostora (gdje je uračunato i korišćenje električne energije i vode) iznosilo je **7.783 €** Obzirom na karakter poslovanja, Fond nema uticaja na zaštitu životne sredine.

IX Transparentnost poslovanja

Fond se u svojem radu koristi principima transparentnosti, kako u izvještavanju prema nadležnim tijelima, tako i u obavještavanju šire javnosti o svojem poslovanju.

Kako je navedeno u dijelu koji se odnosi na isplatu garantovanih depozita, Fond je sproveo aktivnosti koje su, u skladu sa procedurama isplate, bile obavezujuće. Ove aktivnosti su se odnosile na:

- Upoznavanje deponenata sa nastankom “zaštićenog slučaja”;
- Upoznavanje deponenata sa izborom “banke isplatioca”;
- Upoznavanje deponenata i javnosti sa početkom isplate garantovanih depozita;
- Učešćem direktora Fonda u tematskim emisijama posvećenim nastanku “zaštićenog slučaja” u dvijema bankama (TV CG; TV Vijesti; TV Al Jazeera);
- Redovnim izvještavanjem o toku isplate (svakodnevno u 09 h pripreman je i dostavljan svim medijima i portalima Izvještaj o izvršenim isplatama za prethodni dan);
- Objavljeni su intervjui direktora Fonda u “Pobjedi”, “Vijestima”, portalu “Bankar”, kao i u mjesečnoj ediciji “Bankar”, koji priprema Udruženje banaka;
- O samom toku isplate direktor Fonda dao je nekoliko intervjua TV stanicama (TV CG, TV Vijesti, TV Nova, TV 777) i Radiju CG.
- Odgovorili smo na veliki broj telefonskih poziva deponenata i putem e-maila, davali smo odgovore deponentima, kako bi lakše i brže došli do svojih garantovanih depozita.

O svojem poslovanju Fond sačinjava Godišnji izvještaj o radu i isti zajedno sa Finansijskim izvještajima i izvještajem nezavisnog revizora, dostavio je Savjetu Centralne banke na usvajanje, a Vladi i Skupštini Crne Gore na razmatranje.

Pored toga, Skupštinski odbor za ekonomiju, finansije i budžet, obavio je kontrolno saslušanje direktora Fonda, vezano za isplatu garantovanih depozita kod dvije banke. Ovo kontrolno saslušanje bilo je veoma dobro medijski praćeno.

Godišnji izvještaj se publikuje na internet stranici Fonda (www.fzdcg.org). Na internet stranici se pored Zakona publikuju i svi podzakonski akti koji su u obavezi da se javno objave.

Sve akte koje donosi Upravni odbor Fonda, a odnose se na obaveze banaka u pogledu izvještavanja ili dostavljanja podataka publikuju se u Službenom listu Crne Gore.

Poslije svake sjednice Upravnog odbora, Fond objavljuje saopštenja vezana za pitanja koja je razmatrao Upravni odbor, a za koja procjenjujemo da imaju interesovanje javnosti.

Putem flajera, koji sadrže osnovne informacije za deponente kako da raspolažu sa svojim depozitom kod nastanka stečaja banke, a koji se distribuiraju svim bankama i dostupni su na njihovim šalterima, deponenti se mogu informisati o svojim pravima kod nastanka “zaštićenog slučaja”.

Kako bi bili dostupni i široj javnosti, flajeri se distribuiraju jednom godišnje preko štampanih medija u Crnoj Gori.

Sve nabavke za potrebe Fonda (osnovna sredstva, kancelarijski materijal, reklamiranje i oglašavanje i dr.) obavljaju se u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Tokom 2018. godine Uprava za javne nabavke vršila je kontrolu ispravnosti obavljanja javnih nabavki i konstatovala da nije bilo nepravilnosti.

X Nastavak poslovanja

Strateškim planom Fonda definisane su obaveze i zadaci u narednih pet godina, kako bi se, u skladu sa novim Zakonom dostigao ciljani nivo pokriva garantovanih depozita sredstvima Fonda.

Zakona predviđa da je ciljani nivo sredstava Fonda 10% garantovanih depozita. Dostizanje tog nivoa pokriva, uz primjenu stope premije računane na bazi rizičnosti pojedinačne banke je cilj koji treba dostignuti do kraja 2025. godine.

Ovaj rok se može prolongirati samo ako do tog roka dođe do isplate garantovanih depozita u iznosu višem od 2/3 ciljanog nivoa, ili se sredstva budu koristila za postupak sanacije u istom iznosu. Tada se ovaj rok produžava za narednih šest godina. Ciljani nivo bi se utvrđivao svake godine (vodeći računa o visini garantovanih depozita i visini sredstava sa kojima raspolaže Fond). Na bazi tih parametara utvrđuje se visina premije koju banke treba da plate u narednoj godini.

Isplata garantovanih depozita (101,88 miliona €) značajno je smanjila sredstva Fonda. Međutim, povrat sredstava iz stečajne mase u iznosu od 41,3 miliona €, te naplata redovne premije u iznosu od 16,8 miliona €, značajno su poboljšali finansijsku situaciju i održivost Fonda. Sa sredstvima iz stečajne mase dvije banke, koja očekujemo da će biti naplaćena u 2020. godini (cca 40 miliona €), i naplatom redovne premije u 2020. godini, Fond će ponovo biti finansijski dobro kapitalizovan i moći da garantuje isplatu garantovanih depozita ukoliko se ista desi u narednom periodu.

Osim toga, kreditni aranžman sa EBRD, koji ćemo produžiti na period od 3-5 godina, na iznos od 30-50 miliona €, dodatna je garancija finansijske stabilnosti Fonda.

XI Događaji nakon datuma izvještajnog perioda

Nakon datuma izvještajnog perioda nije bilo događaja koji bi zahtijevali korekcije ili objelodanjivanje u finansijskim izvještajima Fonda za period od 1. januara do 31. decembra 2019. godine.

Predsjednik Republike je u skladu sa članom 21 Zakona o zaštiti depozita, odlukom od 3.02.2020. godine imenovao Upravni odbor, tako da je, na dan objavljivanja ovih finansijskih iskaza, Upravni odbor u sledećem sastavu:

Ime i prezime	Pozicija
Vesko Lekić	Predsjednik Upravnog odbora
Mr Branislava Božović	Član,
Dejan Vujačić	Član,
Mr Nebojša Đoković	Član,
Vlastimir Golubović	Član.

Jedan član Upravnog odbora imenovan je na predlog Ministarstva finansija, jedan na predlog Privredne komore Crne Gore, jedan na predlog Udruženja banaka i finansijskih institucija, jedan na predlog Centralne banke i jedan na predlog Predsjednika Republike.

Upravni odbor je u skladu sa članom 28 i članom 60 Zakona o zaštiti depozita, raspisao konkurs za imenovanje direktora Fonda.

Nakon sprovedene procedure, na III sjednici od 03.04.2020. godine, Upravni odbor je donio Odluku da se za direktora Fonda imenuje Predrag Marković, dosadašnji direktor Fonda.

U 2020. godini Fond je nastavio sa isplatom garantovanih depozita deponentima banaka u stečaju. Do 15. maja 2020. godine isplaćeno je 102.715.550 € ili 91,17% ukupne obaveze za ove dvije banke (Invest banka Montenegro u stečaju 96,33 % i Atlas banka u stečaju 89,89%).

Iz stečajne mase naplaćeno je dodatnih 4.600.000 € (od IBM - 600.000 € i od Atlas banke – 4.000.000 €), tako da je povrat sredstava na ukupnom nivou iznosio 45.900.000 €, odnosno 40,74% (IBM 75,67% i Atlas banka 40,74%).

Takođe, obračunata je i naplaćena prva rata redovne premije u iznosu od 4.384.338 € i druga rata redovne premije u iznosu od 4.280.750 €, tako da ukupna sredstva na dan sačinjavanja izvještaja (15.06.2020.) iznose 76.570.054,85 €.

Nakon izbijanja epidemije koronavirusa - COVID-19 (u daljem tekstu koronavirus) u martu u Crnoj Gori, Fond je preduzeo neophodne mjere zaštite svojih povjerilaca i zaposlenih, obezbeđenjem sigurnosti i nesmetanog pružanja usluga. Kako se epidemija koronavirusa i dalje razvija, izazovno je predvidjeti puni obim i trajanje njenih ekonomskih posledica, i posledica po poslovanje.

Shodno tome, ove okolnosti mogu predstavljati izazove u poslovanju privrednim subjektima i finansijskim institucijama, velikim dijelom zbog mjera i politika relevantnih državnih organa koje su već primijenjene ili bi se mogle primijeniti u budućnosti.

Jedna od mjera preduzetih, u cilju zaštite deponenata, bankarskog i finansijskog sistema Crne Gore, su pregovori koje Fond (u periodu od marta do juna 2020. godine), vodi sa EBRD-om o novom „Stand by“ aranžmanu, kojim bi se za eventualne potrebe isplate garantovanih depozita obezbijedila nedostajuća sredstva.

Međutim, uzimajući u obzir prirodu aktivnosti Fonda kao i značajan iznos likvidnih sredstava sa kojim Fond raspolaže, rukovodstvo ne očekuje da uticaj koronavirusa značajno poremeti njegove aktivnosti ili utiče na mogućnost kontinuiteta poslovanja u narednom periodu.

Podgorica, 26. maj 2020. godine

Direktor,
Predrag Marković

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе , Цетиње

ISSN 1800-9999 = Godišnji izvještaj o radu fonda za
zaštitu depozita

COBISS.CG-ID 21459216